

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ СХОДОЗНАВСТВА

Кафедра корейської філології

Кваліфікаційна робота магістра
з філології на тему:

**СУБ'ЄКТИВНІ Й ОБ'ЄКТИВНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ ПРИ ПЕРЕКЛАДІ
ТЕКСТІВ З КОРЕЙСЬКОЇ МОВИ НА УКРАЇНСЬКУ**

Студентки групи МПкор 56-18
факультету сходознавства
денної форми здобуття освіти
Освітньо-професійної програми
Галузевий переклад: корейська мова, англійська мова
Спеціальності 035 Філологія
Спеціалізації 035.066 Східні мови та літератури
(переклад включно)
перша – корейська
Нечипорук Олександр Сергійович

Науковий керівник:
канд. філол. наук, доц. Урядова В.Д.

Допущена до захисту
«___» _____ 2019 року

Завідувач кафедри
_____ Кан Д. С.
(підпис) (ПІБ)

Національна шкала _____
Кількість балів _____
Оцінка ЄКТС _____

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ПЕРЕКЛАДАЦЬКІ ТРАНСФОРМАЦІЇ ЯК СПОСІБ АДЕКВАТНОГО ПЕРЕКЛАДУ.....	7
1.1. <i>Поняття адекватності перекладу.....</i>	<i>7</i>
1.2. <i>Перекладацькі трансформації як частина функціонального способу перекладу.....</i>	<i>23</i>
<i>Висновки до Розділу 1.....</i>	<i>30</i>
РОЗДІЛ 2. ХАРАКТЕРИСТИКА ТА ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ХУДОЖНЬОЇ ЛІТЕРАТУРИ З КОРЕЙСЬКОЇ МОВИ.....	33
2.1. <i>Труднощі перекладу художнього тексту з корейської мови.....</i>	<i>34</i>
2.2. <i>Основні види трансформацій.....</i>	<i>40</i>
2.2.1. <i>Лексичні трансформації.....</i>	<i>41</i>
2.2.2. <i>Граматичні трансформації.....</i>	<i>44</i>
2.2.3. <i>Лексико-семантичні трансформації.....</i>	<i>46</i>
<i>Висновки до Розділу 2.....</i>	<i>48</i>
РОЗДІЛ 3. ПЕРЕКЛАДАЦЬКІ ТРАНСФОРМАЦІЇ НА ПРИКЛАДІ НАРОДНИХ КОРЕЙСЬКИХ КАЗОК.....	51
3.1. <i>Перестановка.....</i>	<i>52</i>
3.2. <i>Заміна.....</i>	<i>52</i>
3.3. <i>Лексичні заміни.....</i>	<i>56</i>
<i>Висновки до Розділу 3.....</i>	<i>61</i>
ВИСНОВКИ.....	63
АНОТАЦІЯ.....	67
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	69
ДОДАТОК 1.....	76

ВСТУП

Сучасне перекладознавство безупинно шукає нових методів вирішення такої проблеми – адекватності відтворення індивідуального стилю автора як певної двохаспектної природи на позначення унікальності мовної картини світу на всіх рівнях організації тексту.

Проблема упущення перекладачами взаємозв'язку об'єктивно-мовних перетворень тексту мови оригіналу, яка обумовлює суб'єктивно-особистісні проєкції і, врешті-решт, впливає на сприйняття перекладу всіма типологіями читачів.

Сучасними транслятивними студіями давно розробляється питання суб'єктивної деформації оригінального тексту під час літературного перекладу, що призводить до відхилення від художнього задуму автора і до викривлення читацької рецепції.

Відтоді як Епіцентр економічного розвитку перемістився до Азії, інтерес до орієнталістики зріс багаторазово. Корейський півострів почав приковувати до себе увагу ще в ХІХ ст. Після збройного конфлікту між Північною і Південною Кореєю, відомого також як корейська війна (1950 – 1953), Республіка Корея явила світу економічне диво. Країна, ставши відкритою, почала привертати увагу іноземних підприємців, політиків і вчених. Інтерес до держави, безперечно, пов'язаний з інтересом до її мови – засобу сприйняття економічного, політичного, наукового та культурного досвіду. Все більше і більше корейських текстів сьогодні потребує вдалого перекладу: починаючи від історичних документів і закінчуючи художньою літературою.

Актуальність дослідження полягає в тому, що художній твір був і залишається способом відображення дійсності, епохи, життя того чи іншого народу, його укладу, традицій. Тим цікавіше розглянути труднощі, що виникають при перекладі художнього твору.

Художній твір, так чи інакше, служить способом відображення дійсності. М. Ю. Семенова підкреслювала важливість сприйняття художнього твору в

суспільному середовищі, виділяючи в розгляді цієї проблеми два аспекти. Перший – це сам художній твір, його ритм, талант письменника, таємниця складного відображення дійсності і знання психологічних законів. Другий – характер сприйняття художнього образу, особливість індивіда, що сприймає художній образ, його свідомість і здатність освоєння культурних цінностей. Дослідниця закликала вивчати художній твір, розкриваючи його функції, а також підкреслювала, що художнє мислення письменника і сприйняття читачем пов'язане єдністю законів і їх принцип “художнього мислення”, зважаючи на єдину сутність людського сприйняття [47, с. 26, 34].

Однак якщо для носіїв мови сприйняття художнього твору підкріплюється, насамперед, знанням особливостей рідної культури і реалій, з нею пов'язаних, у представника іншої культури виникають певні труднощі з розумінням цього ж художнього твору, але на рідній мові. У зв'язку з цим виникає проблема того, як адекватно перекласти художній твір іноземною мовою.

Як відомо, будь-який переклад несе в собі складності, пов'язані з особливостями мови і специфічною лексикою. Так, в корейській мові останнє, предмет нашої уваги, може бути поділене умовно на наступні групи:

- 1) лексика, яка не має аналогів у мові перекладу;
- 2) лексика, що має аналоги, але перекладається з урахуванням своєї специфіки.

Художній переклад має ряд особливостей, а відповідно, і проблем.

В якості ілюстративних прикладів у цій роботі ми використовуємо адаптовані до сучасної корейської мови народні казки під назвами “Сім Чхон” (심청전), “Казка про Кхончві і Пхатчві” (콩쥐와 팥쥐 이야기), “Хинбу і Нольбу” (흥부와 놀부) при цьому звертаємося до двомовних словників, а також до тлумачного словника корейської мови.

Трансформації при перекладі класифіковані й описані у працях Л.С. Бархударова, В. Н. Комісарова, А. М. Коваленко, Я. І. Рецкер, Чхве Мун Джон, Кім

Мьон Гюн, Пак Ду Ун, Сім Дже Гі, І Гі Мун, Чо Хан Пом, Ча Хьо Джін та інші перекладознавці.

Метою дослідження є суб'єктивні й об'єктивні трансформації в процесі перекладу текстів з корейської мови на українську, зробити аналіз використаних перекладацьких трансформацій у перекладі.

Відповідно до мети роботи необхідно вирішити наступні **завдання**:

1. Розглянути поняття адекватності перекладу.
2. Проаналізувати перекладацькі трансформації як частину функціонального способу перекладу.
3. Охарактеризувати труднощі перекладу художнього тексту з корейської мови.
4. Дослідити особливості перекладу народних казок з корейської мови.

Об'єкт дослідження – народні казки під назвами “Сім Чхон” (심청전), “Казка про Кхончві і Пхатчві” (콩쥐와 팥쥐 이야기), “Хинбу і Нольбу” (흥부와 놀부).

Предмет дослідження – перекладацькі трансформації в процесі перекладу народних казок з корейської мови на українську.

Методи дослідження. Основним методом дослідження є зіставний концептуальний аналіз концептопростору текстів першотвору та перекладу. При підборі текстів для дослідження використано статистичний метод типової зональної вибірки. Для відбору фактичного матеріалу використано метод суцільної вибірки. При визначенні еквівалентності перекладацького відтворення асоціативно-конотативного та когнітивного потенціалу першотвору застосовано семантичний аналіз та елементи компонентного аналізу.

Наукова новизна роботи полягає в тому, що вперше здійснено комплексний аналіз перекладів корейських народних казок.

Практичне значення роботи. У результаті вивчення предмету дослідження було одержано результати, які мають практичну цінність і можуть бути використані як довідковий матеріал при вивченні "Теорія і практика перекладу з корейської мови", "Практичний курс перекладу з корейської мови".

Анотація: “Кореєзнавство в Україні: діалог мов і культур” (Київ, 21 березня 2019 р.), “Актуальні проблеми сучасного кореєзнавства у контексті глобального світового розвитку” (Київ, 18 жовтня 2019 р.).

Структура роботи. Робота складається зі вступу, трьох розділів (теоретичної та практичної частини), підрозділів до них, висновків та списку використаних джерел.

Перший розділ присвячено визначенню загальної суті визначення понять адекватність та еквівалентність, а також визначено причини застосування перекладацьких трансформацій перекладачами. Він налічує 2 підрозділи.

Другий розділ присвячено характеристиці та особливостям художніх творів, а також визначенню та класифікуванню основних видів трансформацій. Він налічує 5 підрозділів.

Третій розділ присвячено практичній частині де розглянуто перекладацькі трансформації на прикладі корейських народних казок, їх застосування та особливості. Він налічує 3 підрозділи.

Висновок підсумовує особливості застосування перекладацьких трансформацій при перекладі корейських народних казок з корейської мови на українську.

РОЗДІЛ 1. ПЕРЕКЛАДАЦЬКІ ТРАНСФОРМАЦІЇ ЯК СПОСІБ АДЕКВАТНОГО ПЕРЕКЛАДУ

Адекватний – або як його ще називають, еквівалентний переклад – здійснюється на рівні, необхідному і достатньому для передачі незмінного плану змісту при дотриманні відповідного плану вираження, тобто норм мови, що перекладають [1]. У процесі перекладу часто виявляється неможливим використання відповідних слів і виразів, які нам дає словник.

Відбувається це через відмінності систем вихідної мови і мови перекладу.

У подібних випадках перекладач вдається до трансформаційного перекладу. Такий переклад полягає в перетворенні внутрішньої форми слова або словосполучення або ж її повної заміни для адекватної передачі змісту висловлювання. Задача перекладача при досягненні адекватності – вміло використати різні перекладацькі трансформації для того, щоб текст перекладу як можна більш точно передавав всю інформацію, укладену в тексті оригіналу, при дотриманні відповідних норм мови перекладу.

Фахівці в галузі теорії перекладу досі не дійшли спільної думки щодо самої сутності поняття "трансформації". Тим і пояснюється велика кількість класифікацій, запропонованих рядом вчених, які відрізняються один від одного. Тому проблема не до кінця досліджена і вимагає більш глибокого вивчення.

1.1. Поняття адекватності перекладу

Переклад – один з найдавніших видів діяльності, обумовлений існуванням безлічі мов. Саме по собі слово “переклад” є багатозначним, і нас цікавлять два значення: по-перше, вид розумової діяльності, що полягає в передачі змісту, вираженого мовою оригіналу, засобами іншої мови; по-друге – власне результат такої діяльності, усний або письмовий текст.

Розглядаючи переклад як процес, ми маємо на увазі процес викладу змісту усного або письмового тексту, створеного на одній мові (вихідній мові), засобами

іншої мови (мови перекладу). В рамках теорії перекладу цей процес розглядається в чисто лінгвістичному сенсі, без відволікання на психофізіологічні фактори [7; 4].

У цьому сенсі у перекладі існує безліч видів і варіантів класифікації: за виконавцем (машинний і виконаний людиною), за характером оригіналу (художній, науково-технічний, суспільно-політичний і т. д.), за умовами роботи (усний та письмовий), за впорядкованістю перекладного тексту (повний і скорочений).

Розглянемо визначення цього поняття деякими вченими-лінгвістами.

В. Н. Комісаров під перекладом розуміє “вид мовного посередництва, при якому зміст іншомовного тексту оригіналу передається на іншу мову шляхом створення на цій мові комунікативно рівноцінного тексту” [22, с. 400].

У свою чергу, Л. С. Бархударов вважає, що “переклад – це процес перетворення мовного твору однією мовою в мовний твір на іншій мові при збереженні незмінного плану змісту, тобто значення” [4, с. 11].

А. В. Федоров називає перекладом “мовний твір в його співвідношенні з оригіналом і в зв'язку з особливостями двох мов і з приналежністю матеріалу до тих чи інших жанрових категорій” [55, с. 14].

У своїх дослідженнях Дж. Кетфорд визначає “переклад як заміну текстового матеріалу на одній мові еквівалентним текстовим матеріалом на іншій мові” [7, с. 91].

Розвиток світової цивілізації на сучасному етапі обумовив зростання комунікації і, передусім, мовних комунікацій. Відбувається зближення мовних культур та збільшується їх роль в процесі іншомовної комунікативної діяльності. Сучасний світ – динамічний світ комунікацій, для активної діяльності у якому необхідна мова спілкування, яка зближує різні культури. Пов'язані з явищем глобалізації процеси передбачають регулярні контакти у різних сферах між представниками різних культур. Культурні контакти стають частішими, більш тривалими, і в їх контексті здійснюється практична діяльність. Така обставина вимагає вирішення поставлених практичних завдань та питань культурної адаптації одночасно.

У теорії та практиці перекладу прийнято вважати, що під адекватним перекладом розуміється хороший і якісний переклад і що основна якість такого перекладу називається перекладацькою адекватністю.

Проаналізуємо терміни “перекладацька еквівалентність” і “перекладацька адекватність”, що традиційно використовуються для опису процесу і результатів перекладу. Як вже зазначалося, “Адекватність – відповідність, рівноцінність тексту перекладу тексту оригіналу. Мається на увазі як смислова, стилістична, так і структурна відповідність, що досягається використанням прямих відповідностей оригіналу, а також субститутів. При цьому перекладач не допускає будь-яких, навіть найменших скорочень перекладеного, будь-яких доповнень, вставок в текст від себе” [25].

Поняття перекладацької адекватності тісно пов'язане з поняттям перекладацької еквівалентності. Ці поняття розглядаються багатьма лінгвістами по-різному.

Розглянемо таблицю визначень цих понять (див. Додаток 1, ст. 78).

Як ми можемо спостерігати, більшість вчених схиляється до думки, що адекватність – більш широке поняття, в той час як “еквівалентність” більше застосовується до питань і проблем перекладу, так як має більш вузьке значення.

Однак ми вважаємо, що позиція А. Д. Швейцера повніше відображає дійсність, так як він не зміщує два поняття і чітко їх розмежовує [60].

У той час як А. Д. Швейцер розглядає “поняття адекватності та еквівалентності як протилежні один одному”, В. Н. Комісаров вважає, що “вони залежні один від одного” [22]. Так само, як і А. Д. Швейцер, він характеризує “адекватність як відповідність перекладеного тексту його прагматичним цілям, однак дещо інакше розцінює еквівалентність, яку поділяє на максимальну потенційно досяжну еквівалентність і на перекладацьку”. Відносини між цими поняттями постають як “потенційно досяжне” і “досягнуте на практиці”.

Повна передача змісту оригіналу обмежена відмінностями в системах іноземної мови та мови перекладу, тому в основі перекладацької еквівалентності лежить баланс між збереженням і втратою елементів сенсу, закладених в оригінал.

В. Н. Комісаров описує “поняття еквівалентності набагато детальніше, враховуючи схожість текстів не тільки з лексико-граматичної точки зору, але і з прагматичної, семантичної” [22]. Також як і А. Д. Швейцер, В. Н. Комісаров розглядає “адекватність як еквівалентність перекладу на рівні, максимально досяжному при цілі даного перекладацького акту”.

Таким чином, на підставі вищесказаного, ми можемо зробити наступні висновки:

У нашому дослідженні під еквівалентністю ми будемо розуміти властивість кінцевого тексту, що полягає в структурно-семантичній, стилістичній, прагматичній спільності з оригіналом. У той час як адекватність буде розумітися як властивість кінцевого тексту, що полягає відповідно до даних комунікативних умов, виконання умов, продиктованих контекстом, виконання прагматичних завдань перекладного тексту.

Міжкультурна комунікація, як слушно зазначає П. Н. Донець, “охоплюватиме ціле коло явищ, що має будь-яке відношення до зіставлення та взаємодії культур, а також їх носіїв” [17, с. 19]. Міжкультурна компетентність, в свою чергу, сприяє виробленню практичного досвіду спілкування із представниками інших культур, дозволяє покращити співробітництво та взаєморозуміння. Твердження про те, що переклад як міжмовний посередник, є і одним з основних видів міжкультурної комунікації, сьогодні широко визнається і майже ніким не заперечується

Міжкультурна комунікація – це спілкування осіб (щонайменше двох) різних народів. У зв'язку із цим особи міжкультурного спілкування мають значні культурно зумовлені відмінності у звичаях/правилах спілкування, які теж суттєво впливають на протікання і результат комунікативного акту. Однак процес взаємодії двох або більше співрозмовників в рамках різних лінгвокультурем ускладнюється фізіологічними, мовними, поведінковими, психологічними та культурологічними

перешкодами. Вони обумовлені відмінностями менталітетів і національних характерів; розбіжністю в мовних картинах світу; комунікативної асиметрією; діями культурних стереотипів; відмінностями в ціннісних орієнтаціях; розбіжністю культурно-мовних норм; відмінностями в пресуппозицію і фонових знаннях; неоднаковим сприйняттям гумору; відмінностями в комунікативних стратегіях; специфічними формами і засобами невербальної комунікації, яка використовується в різних культурах [17]. Саме тому міжкультурну комунікацію можна трактувати як специфічний процес взаємодії партнерів, які усвідомлюють “чужоземність” один одного та – для досягнення успішного кінцевого комунікативного ефекту – прагнуть подолати міжкультурні відмінності шляхом використання таких мовленнєвих варіантів та дискурсивних стратегій, які відрізняються від типових для них стандартів спілкування в рамках власного культурного середовища.

Поява перешкод або бар'єрів сигналізує про відмінності баз знань комунікантів, їх інтелекту, культурної, мовної та мовленнєвої компетенції. Сучасні концепції навчання іноземним мовам характеризуються прагненням не тільки забезпечити студентів необхідними мовними засобами, а й сформувати у них певний когнітивний багаж, який створив би відчуття культурної спільності з носіями мови і надав спілкуванню особливої повноти і багатовимірності. Соціокультурна компетенція, формування якої розглядається сьогодні як одна з цілей іноземних мов, в реальності перетворюється в полікультурну компетенцію внаслідок неминуchoю взаємодії рідної культури з культурою, що засвоюється. В культурології навіть існує поняття "третьої культури" як єдності, що виникає в результаті "еміграції" певної особи однієї (рідної) культури в іншу – єдності, в якій людина інтегрує цінності обох культур. Ситуація "третьої культури" може мати небажані наслідки при спілкуванні у вигляді культурної інтерференції, що негативно позначається на ефективності міжкультурної комунікації і, відповідно, вимагає нейтралізації. З іншого боку, діалог двох і більше культур сприяє подоланню етноцентризму і культурної дистанції, передбачає взаємодію культур, веде до більш чіткої організації в свідомості людини.

Культура в контексті міжкультурної комунікації – це сукупність духовних, історичних, соціальних і психологічних особливостей етносу, тобто його традиції, свята, вірування, цінності, побут, умови життя, стиль одягу – коротко: усі аспекти його життя та свідомості, зокрема й мова.

Із цих тлумачень логічно випливає і сутність перекладу, що являє собою комплексну та різносторонню діяльність, у рамках якої – при заміні однієї мови іншою – відбувається взаємодія різних культур, тобто різних менталітетів, традицій та життєвого устрою [13]. Отже, переклад – це одна з можливостей прямого міжнародного спілкування, а завдання його полягає у створенні таких іншомовних текстів, які у структурному, змістовному та функціональному плані могли б стати повноцінною заміною тексту-оригіналу. Мовна картина світу – це сприйняття дійсності людиною, зафіксоване в мові, тому представники різних культур по-різному, наприклад, висловлюють радість чи горе, позначають кольори або використовують і називають предмети, невідомі іншим націям.

Головними “культурними темами”, які складають змістовне наповнення мовної картини світу і які висвітлюють специфіку й розбіжності між різними культурами, можна вважати усвідомлення власної особистості, сприйняття простору і часу, вербальну і невербальну комунікацію, їжу і правила поведінки за столом, стильові уподобання в одязі, духовні цінності й релігійні переконання, організацію праці і ставлення до праці, звичаї спілкування тощо.

З такого розуміння мовної картини світу логічно показують ті компоненти міжкультурної комунікації, неусвідомлення яких може спричинити непорозуміння або й “спровокувати” конфлікти. Це образність мислення та методи аргументації, соціальні ролі та пов’язані з ними норми поведінки, стереотипи, цінності, сприйняття простору та часу, що впливає на людські стосунки, сам рівень етнічної культури та мова або засоби відображення в ній усіх вище перерахованих параметрів.

Зрозуміло, що головною метою міжкультурного спілкування є досягнення порозуміння шляхом подолання згаданих вище міжкультурних відмінностей. Це

твердження однаковою мірою є чинним і для перекладу, адже він перебуває в “точці дотику” двох культурних сфер – одна представлена текстом, який підлягає перекладу, друга – мовною системою іншого етносу, засобами якої має бути здійснений переклад.

Слід враховувати той факт, що комунікативні стратегії різних культур формуються відповідно до їх поведінкових норм та відповідно до прийнятної та бажаної комунікативної поведінки в межах культури. Комунікаційні канали культури відображають її пріоритети в ієрархії цінностей, які можуть істотно відрізнятися між культурами та викликати проблеми в розумінні між представниками цих культур. Відмінності в комунікативних сценаріях різних культур не обмежуються мовною та поведінковою сферами і стосуються відмінностей у культурному досвіді різних культур, що впливає на структуру та конфігурацію систем зв'язку, притаманних тим чи іншим спільнотам. Режим комунікативного часу, притаманний культурній спільноті, зокрема її особистим уявленням (частота та тривалість пауз, швидкість та інтенсивність інформаційного потоку, (а)симетричність обміну репліками, поширеність питальних речень, допустимість переривання співрозмовника, обов'язкові або не обов'язкові реакції на односкладні чи неодноскладні відповіді) та використання простору під час спілкування (величина відстані між учасниками спілкування, можливість її зміни), принципи організації інформації та розвитку її у культурній системі є культурно обумовленою і здатна впливати на розуміння повідомлення в ситуації міжкультурної комунікації [17].

Отже, базова професійна компетенція перекладача – це багатогранний комплекс навичок і вмінь, який охоплює володіння щонайменше двома (фаховими) мовами (рідною та іноземною), а також так звані “фонові” знання, насамперед, із соціокультури, історії та політики країн, мовами яких володіє перекладач.

За таких умов перекладач сприймає первинний – як правило, іншомовний – текст з позицій відповідної (іноземної) мовної картини світу, а потім “перекодує” його на іншу (рідну) мову з врахуванням соціокультурних традицій/надбань носіїв

цієї мови. Повертаючись до факту асиметричності відображення мовами об'єктивної дійсності, перекладацьку діяльність можна трактувати й таким чином: переклад – це дешифрування значень одиниць висхідного тексту з наступним передаванням цього значення одиницями мови перекладу, що передбачає “закриття” (семантичних, предметних, стилістичних) лакун, які існують в мові перекладу порівняння з мовою оригіналу.

Останній аспект має особливу значущість, адже те, що є лакуною в одній мовній картині світу, у порівнюваній мовній картині світу іншого етносу є відображенням чогось особливого/характерного в його соціокультурному бутті. Саме в таких випадках необхідна чимала “винахідливість”/креативність перекладача, щоб зберегти національний колорит тексту оригіналу та доступно й невимушено донести його до свідомості реципієнта з іншого культурного середовища.

При перекладі текстів, і особливо художніх творів, водночас з проблемою лакун виникає ціла низка інших чинників, які ускладнюють адекватне “перекодування” авторського задуму. До них належать численні національно-культурні відмінності в асоціативному мисленні, образному сприйнятті дійсності, традиційних жанрових і композиційних формах, тобто стильових уподобаннях, і т.п. У більшості випадків тут йдеться про так звані “лінгво-культуреми”, тобто мовні одиниці, які не тільки вербалізують певне значення, але й несуть в собі “національну інформацію про культурні цінності, реалії тощо” [44, с. 29].

Деякі дослідники, думки яких ми поділяємо, вбачають подолання цих “перекладацьких бар'єрів” в доперекладацькому аналізі текстів [29]. Цей складник перекладацького процесу передбачає попереднє вивчення екстра- та інтралінгвальних параметрів тексту з метою отримання відповідей на ряд запитань.

З'ясування зовнішньотекстових факторів пов'язане, насамперед, з запитаннями “хто?”, “де?”, “коли?” та “навіщо?”.

“Хто?” – це питання щодо автора твору: його біографії, професійної та суспільної діяльності, його творчого доробку (переважна проблематика та

характерні риси творчості) та приналежності до літературних течій. Дані, отримані в результаті такої розвідки, сприяють розумінню світосприйняття автором тексту.

Відповідь на питання “де?” дозволяє перекладачу визначити місце чи місця розвитку подій в аналізованому творі. Ця інформація важлива з огляду на соціокультурний та національно-локальний колорит відповідної місцевості чи й регіону в цілому.

Кожен відтинок часу характеризується певними мовленнєвими особливостями, які зазвичай відбивають культурно-етичні уподобання суспільства/етносу відповідної історичної епохи. Тому усвідомлення відповіді на питання “коли?” є також важливим етапом доперекладацького аналізу [13].

Адекватність перекладу значною мірою залежить і від розуміння відповіді на питання “навіщо?”. Тут йдеться про мотиви автора щодо відображення певної тематики та його “послання” читачу/реципієнту, тобто головні ідеї/думки тексту, що “червоною ниткою” має пройти через весь переклад.

Дискусійним уявляється питання “кому?”, яке також стосується інтралінгвальних рамок тексту і спрямоване на з’ясування його “цільової аудиторії”, специфічна мовленнєва поведінка якої має знайти відповідне іноземно-мовне оформлення в перекладі.

Внутрішньотекстові особливості можна пізнати, відповівши на питання “що?” та “як?”.

Питання “що?” передбачає аналіз структури тексту/твору, його змістового наповнення, сюжетних ліній та їх пов’язаності між собою, а також встановлення характерних рис дійових осіб, що має адекватно відобразитися в перекладі.

Найважливішою фазою доперекладацького аналізу є вивчення й усвідомлення мовних засобів, завдяки використанню яких автор прагне переконливо реалізувати свої творчі ідеї та зацікавити й справити враження на читача — питання “як?” (або “яким чином?” чи “якими засобами?”). У цьому аспекті важливо звернути увагу на лексичне наповнення тексту (тобто відповісти на запитання, уживання яких слів сприяє досягненню авторських задумів) та дослідити синтаксичну структуру речень,

що нерідко теж є ознакою авторського стилю. Встановлені лексико-стилістичні та синтаксично-стилістичні особливості підлягають відтворенню в тексті перекладу твору, звичайно, згідно з устроєм та можливостями мови перекладу.

Специфіка перекладу, яка вирізняє його з-поміж інших видів діяльності, полягає у повноправній заміні тексту оригіналу текстом перекладу. Повна відповідність неможлива через втрати, неминучі під час перекладу, пов'язані з відмінностями культурних та історичних асоціацій, невідповідність окремих елементів змісту в мові оригіналу та перекладу, відмінність у граматичній побудові мови, стилістичних особливостях. Таким чином, для позначення характеру та взаємовідношення між вихідним текстом та цільовим текстом вживаються терміни "адекватність" та "еквівалентність".

Різними науковцями було запропоновано широке коло дефініцій для цих понять. Одні вважають їх синонімами, інші – взаємно поглинаючими, а треті – взаємовиключними поняттями. Наприклад, В. Комісаров вважає, що “еквівалентний переклад і адекватний переклад не є ідентичними поняттями, хоча й тісно пов'язані одне з одним”. Еквівалентність, на його думку, – це смислова спільність прирівнюваних один до одного одиниць мови та мовлення. Також В.Н. Комісаров стверджує, що “адекватний переклад має більш широкий смисл і використовується як синонім "гарного" перекладу, який забезпечує необхідну повноту міжмовної комунікації в конкретних умовах” [30, с. 58].

Феномен "адекватність" в більшості своїх визначень має оціночний, навіть нормативний характер, однак точаться суперечки щодо його вживання, оскільки він інколи вживається як синонім, інколи замість, часом на противагу пов'язаному терміну еквівалентність. Варто відмітити, що коли ці два терміни вживаються поряд, адекватність, як правило, стосується більш вільного, менш абсолютного співвідношення текстів оригіналу та перекладу, ніж еквівалентність. Зокрема, адекватність належить до моделі теорії "скопос" К. Райс та Г. Вермейера, які позначали даним терміном “співвідношення між текстом оригіналу та текстом перекладу з огляду на мету повідомлення, яка відтворюється в процесі перекладу”

[56, с. 145]. А. Швейцер, який дотримується традиції, що еквівалентність є абсолютним критерієм, визначає “адекватність крізь призму реакції перекладача на комунікативну ситуацію, адже адекватність відштовхується від припущення, що рішення, прийняте перекладачем, часто є компромісом, що переклад вимагає жертв, та що в процесі перекладу тлумач часто вимушений вдатися до певних втрат задля передачі головного, основних аспектів вихідного тексту”. Виходячи з цього, переклад може бути адекватним, навіть якщо він еквівалентний з вихідним текстом лише в одному функціональному вимірі, однак кожне відхилення від еквівалентності повинне бути продиктованим об’єктивною необхідністю, а не бажанням перекладача [19, с. 35]. Повна еквівалентність передбачає вичерпну передачу комунікативно-функціонального інваріанту, тобто мова йде про максимальне приближення тексту перекладу до оригіналу. Вимога адекватності носить оптимальний характер: переклад повинен оптимально відповідати визначеним комунікативним цілям і задачам.

Вітчизняний дослідник В. Балахтар трактує термін “адекватність”, як “співвідношення вихідного та кінцевого текстів, при якому враховується мета перекладу”. Переклад тексту можна вважати адекватним, якщо хоча б одна з двох умов збережена: правильно перекладені усі терміни та їх сполучення; переклад є зрозумілим для спеціаліста і в нього немає до перекладача жодних запитань і зауважень [5, с. 67].

Адекватний переклад – відтворення єдності змісту і форми оригіналу засобами іншої мови. Такий переклад враховує і змістову, і прагматичну еквівалентність, не порушуючи при цьому ніяких норм, є точним і не містить певних неприпустимих перекручень.

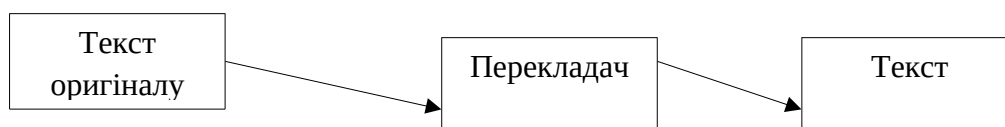
Варто зауважити, що одним з головних завдань перекладача є створення саме адекватного перекладу. За теорією вітчизняної дослідниці Н. Складчикової існує чотири параметри адекватності перекладу, а саме: “передача семантичної інформації; емоційно-оціночної інформації; експресивної інформації; естетичної інформації” [5, с. 21– 29].

Російський вчений А. Федоров, пропонує застосовувати для перекладу термін “повноцінний” замість “адекватний”. Він тлумачить його, як “вичерпну передачу змісту оригіналу і повноцінну функціонально-стилістичну відповідність йому” [54, с. 15]. Зазначимо, що мова йде про “ідеальний” варіант перекладу, якого важко досягти під час застосування засобів іншої мови, причому складності перекладу пов’язані також з позамовними факторами.

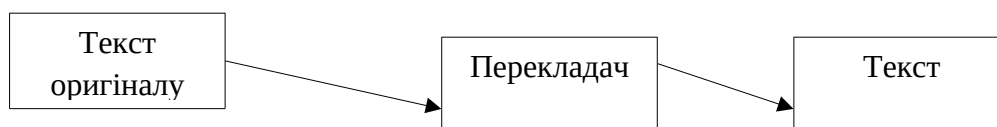
Таким чином, можна дійти висновку, що в центрі адекватності – процес орієнтування на цільову або на вихідну мову, суб’єктивний характер у зв’язку з вибудовую трикутника смислових горизонтів (текст оригіналу – перекладач – текст перекладу), перекладач відбиває оригінал з певним кутом заломлення вихідного тексту в залежності від обраних ним стратегій. У центрі еквівалентності – результат співвідношення текстів оригіналу і перекладу, об’єктивний характер адже перекладач повністю віддзеркалює оригінал у вихідному тексті.

Графічно ці співвідношення можна зобразити так [50]:

1. Адекватність:

2. Еквівалентність:

Еквівалентність, зазвичай, розглядається, як основна ознака й умова існування перекладу, що, по-перше, обумовлює включення умови еквівалентності у власне визначення перекладу. Так, перекладознавець Дж. Кетфорд визначає “переклад як заміну текстового матеріалу однієї мови еквівалентним текстовим матеріалом іншої мови, та стверджує, що основні завдання теорії перекладу полягають в детермінації характеру та умов перекладацької еквівалентності”. Американський дослідник Ю. Найда стверджує, що “переклад полягає у створенні на мові перекладу

"найближчого природного еквіваленту" оригіналу" [54, с. 27]. По-друге, поняття "еквівалентність" набуває оціночний характер [30, с. 117]. По-третє, оскільки еквівалентність є умовою перекладу, завдання полягає у тому, щоб визначити цю умову, зазначивши, у чому полягає перекладацька еквівалентність, що потрібно обов'язково зберегти при перекладі.

Варто зазначити, що поле поняття "еквівалентність" є складним та концепт еквівалентності став спірним питанням серед багатьох лінгвістів; Деякі науковці за аналогією порівнюють перекладацьку еквівалентність із математичною, пояснюючи цим симетричність та реверсивність перекладу. Наприклад, бачення еквівалентності Дж. Кетфордом "крізь призму кількісного вираження, а перекладу, як заміну одиниці вихідної мови найвлучнішим еквівалентом цільової мови було визначено алегорією лінгвістичних обмежень, що згодом підняло питання про симетрію між мовами та викривлення основоположних проблем перекладу, що звело його до звичайної лінгвістичної вправи, яка ігнорувала культурні, текстуальні та прагматичні фактори" [35, с. 19]. Єдиною умовою еквівалентності Дж. Кетфорд вважає вимогу, щоб вони могли замінити один одного в даній ситуації, що й встановлюється при емпіричному аналізі. Елементарні смисли є сукупністю розрізняльних ознак як суми ситуативних рис, які є суттєвими для даного тексту. Звідси висновок, що еквівалентність при перекладі з'являється тоді, коли встановлюється відповідність між розрізняльними ознаками тексту у вихідній мові та тексту мови перекладу. Дж. Кетфорд стверджує, що існують два основні типи зсувів для досягнення еквівалентного перекладу: рівневі зсуви, коли одиниця вихідної мови на одному лінгвістичному рівні має еквівалент в цільовій мові на граматичному рівні, категоричні зсуви, які поділяються на чотири типи [35, с. 73]: структурні зсуви, які включають граматичну зміну між структурою вихідної та цільової мов; класові зсуви, коли одиниця вихідної мови перекладається одиницею мови перекладу, яка належить до іншого граматичного класу, наприклад, дієслово перекладається іменником: (to achieve – для досягнення); одиничні зсуви, які включають зміну рангу; внутрішньосистемні зсуви, які виникають, коли вихідна

мова та мова перекладу мають системи, які формально приблизно відповідають одна одній за своєю будовою, але коли переклад включає вибір одиниці у мові перекладу, яка не є еквівалентною.

Така перцепція феномену еквівалентності призвела до різних підходів до трактування поняття "еквівалентність". Певні науковці визначають еквівалентність через рівні різних одиниць перекладу, в той час як інші сформували цілі теорії та типології еквівалентності.

Наприклад, вітчизняні вчені підійшли до даного питання, огортаючи лексичний рівень мови. Я. Рецкер розробив теорію закономірних відповідників, в якій поняття еквівалентності розповсюджувалось лише на мікроодиниці тексту. В рамках даної теорії була запропонована наступна класифікація міжмовних відповідників [43, с. 58]: еквіваленти; варіантні і контекстуальні відповідники; різні види перекладацьких трансформацій чи адекватних замінів.

Але інші науковці пішли далі, огортаючи всі рівні мови, розробивши такі теорії перекладацької еквівалентності, які огортали всі рівні мови. Таким чином виникли "Теорія рівнів еквівалентності" В.Н. Комісарова та інші ієрархічні моделі еквівалентності, над якими працювали такі видатні перекладознавці, як В. Гак, Ю. Львін, В. Коллер, М. Бейкер. Саме завдяки ієрархічним теоріям в перекладознавстві з'являються такі поняття як: денотативна еквівалентність, що передбачає збереження предметного змісту тексту; конотативна еквівалентність – передача конотацій тексту шляхом цілеспрямованого вибору синонімічних мовних засобів; текстуально-нормативна еквівалентність – орієнтована на жанрові ознаки тексту, на мовленнєві і мовні норми; прагматична еквівалентність, яка передбачає певну установку на реципієнта; формальна еквівалентність, орієнтована на передачу художньо-естетичних, каламбурних, індивідуалізуючих та інших формальних ознак оригіналу.

Ю. Найда виокремлює "формальну і динамічну еквівалентність перекладу". Формальна еквівалентність полягає у прагненні перекладача відтворити повідомлення якомога ближче до форми й змісту оригіналу, передаючи

максимально точно його загальну структуру й окремі її складові елементи. У випадку динамічної еквівалентності перекладач ставить за мету створення між текстом перекладу та його читачем такого самого зв'язку, який існував між оригінальним текстом і його читачем – носієм мови [34, с. 9]. Такий тип перекладу зорієнтований на читача. Особливо цінним є повна природність засобів вираження, які підбираються перекладачем таким чином, щоб, у процесі сприйняття тексту, читач не виходив за межі власного культурного контексту. Це, у свою чергу, надає другорядного значення відтворенню структурно-формального аспекту оригіналу.

Російський науковець В. Комісаров трактує термін “еквівалентність”, як “відносну спорідненість перекладу та оригіналу, однак при відсутності їх тотожності”. Він виокремлює теоретично можливу еквівалентність, що визначається шляхом співвідношення структур і правил функціонування двох мов та оптимальну, суть якої полягає у відносній близькості перекладу та оригіналу, що досягається шляхом перекладу. В обох випадках еквівалентність не є фіксованою величиною: ступень близькості перекладу і оригіналу може бути різним [22, с.79]. Отже, існують різні типи еквівалентності, що відрізняються за ступенем близькості двох текстів.

Дослідник Л. Бархударов зазначає, що під час перекладу неминучі втрати, тобто має місце неповна передача значень, що виражені текстом оригіналу. Як наслідок, текст перекладу не може бути повним і абсолютним еквівалентом тексту першоджерела [4, с. 43].

Відомий перекладач поетичних творів С. Маршак теж зосереджує увагу у своїх працях на проблемі досягнення еквівалентності під час перекладу. Він наголошує на тому, що “поняття перекладацької еквівалентності, як і буквализму та перекладацької вільності не зводиться до питання щодо вибору відповідної одиниці перекладу на певному мовному рівні”. Однак, для якісної характеристики перекладу вирішальне значення має правильний підбір цієї одиниці у кожному конкретному випадку на необхідному рівні мовної ієрархії [30, с. 59].

З огляду на вищевикладене вирішення проблеми перекладацької еквівалентності може полягати у спробі встановити у змісті оригіналу якусь

інваріантну частину, збереження якої необхідне й достатнє для досягнення еквівалентності перекладу. Найчастіше на роль такого інваріанту пропонується або функція тексту оригіналу, або ситуація, описувана в даному тексті. Іншими словами, якщо переклад може виконати ту ж функцію, чи описує ту ж реальність, що й оригінал, такий переклад є еквівалентним [30, с. 118]. На жаль, такий підхід не дає бажаних результатів. Яка б частина змісту оригіналу не обиралась в якості основи для досягнення еквівалентності, завжди виявляється множинність перекладів, які реально виконують і забезпечують міжмовну комунікацію, в яких ця частина вихідної інформації не збережена. І навпаки, існують переклади, де вона збережена, але вони не здатні виконувати свою функцію в якості еквівалентних оригіналу. В таких випадках ми стоїмо перед вибором: або відмовити цим перекладам у праві бути перекладами, або визнати, що інваріантність цієї частини змісту не є обов'язковою ознакою перекладу.

Насамкінець перекладацьку еквівалентність можна визначити на основі емпіричного підходу. Його суть полягає в тому, щоб не намагатися апіорі вирішувати в чому має виражатися загальність перекладу й оригіналу, а зіставити більшу кількість фактично виконаних перекладів з їх оригіналами і подивитися, на чому ґрунтується їх еквівалентність.

Співвідношення феноменів "адекватність" та "еквівалентність" можна зобразити таким чином [29]:

Таблиця 1.1.

Співвідношення феноменів "адекватність" та "еквівалентність"

	Спрямування дії	Характер	Ознака	Будова	Способи досягнення
Адекватність	процес	суб'єктивний	оцінка	цілісна	стратегії тлумача
Еквівалентність	результат	об'єктивний	умова	галузєва	перекладознавчі теорії

Таким чином, можна стверджувати, що успіх міжмовної комунікації залежить від рівня близькості перекладу оригіналу, не дивлячись на мовні та культурні відмінності, які неможливо відтворити у перекладі. Беручи до уваги той факт, що еквівалентність є однією з основних передумов для якісного перекладу тексту, не кожен еквівалентний текст є адекватним.

Отже, переклад іноземних текстів – це один з різновидів/проявів міжкультурної комунікації, це комплексний і багатоаспектний процес, труднощі якого зумовлені специфікою (а в деяких випадках і неповторністю) мовних картин світу представників різних культур. Досягнення максимально можливої адекватності за всіма параметрами мовленнєвих актів, що є головною метою перекладацького процесу, передбачає встановлення характерних/визначальних зовнішньо- та внутрішньотекстових ознак, з'ясування їх змісту та значущості (“розшифрування”) та відтворення цих особливостей мовою перекладу (“перекодування”). Зрозуміло, що в цьому творчому процесі неминуче трапляються певні – виправдані й не виправдані, свідомі й несвідомі, обґрунтовані й необґрунтовані – зміни тексту мови оригіналу, що залежить від професійної компетенції перекладача, який працює в точці дотику двох різних культур, а отже, неоднакового світосприйняття, що знаходить своє відображення в різних мовних системах.

1.2. Перекладацькі трансформації як частина функціонального способу перекладу

Переклад здійснюється головним чином шляхом пошуку та підбору відповідностей мовних одиниць вихідної мови в мові перекладу. Я. І. Рецкер виділяє три категорії відповідностей [44]:

1. Еквіваленти, що встановилися в силу тотожності позначуваного, а також відклалися в традиції мовних контактів;
2. Варіантні і контекстуальні відповідності;
3. Всі види перекладацьких трансформацій.

Він також підкреслює, що перша категорія відповідностей виділяється своєю постійністю і відносною незалежністю від оточення, і відмова від використання еквівалента повинна бути виправданою особливими умовами контексту і обстановки. До таких відповідностей відносять головним чином деякі географічні назви, антропоніми, терміни будь-яких галузей знання.

Варіантні відповідності використовуються в тому випадку, якщо в мові перекладу існує декілька варіантів передачі значення вихідного слова. Часто так відбувається тому, що вихідне слово має більш широке значення, ніж його відповідник в мові перекладу [26; 27]. Контекстуальні відповідності діляться на узуальні (повторювані) і okazіональні (індивідуальні або випадкові).

Узуальні контекстуальні відповідники з часом переходять в розряд варіантних, тобто стають звичними і загальноприйнятими. Okazіональні контекстуальні відповідники притаманні художній літературі і з'являються як “суб'єктивне вживання слів” [26; 18].

Перекладацькими трансформаціями називаються всілякі зміни, які вносяться в текст для перетворення одиниць вихідного тексту в одиниці тексту перекладу.

Л. К. Латишев пропонує наступні критерії для оцінки адекватного перекладу, що не відрізняється від оригіналу [27, с. 58]:

1. Оригінал і переклад повинні володіти рівними комунікативно-функціональними властивостями (тобто надавати відносно однаковий ефект на носіїв обох мов).

2. Оригінал і переклад повинні бути максимально аналогічні один одному в семантико-структурному відношенні (тобто відповідати один одному за змістом і структурою).

3. Між перекладом і оригіналом не повинно виникати семантико-структурних розбіжностей, неприпустимих у перекладі.

Л.К. Латишев звертає увагу, що між першою і другою умовами еквівалентності існує протиріччя, яке відноситься відповідно до принципу мотивованості перекладацьких трансформацій: для кожної перекладацької

трансформації повинна бути причина, а невмотивовані трансформації вважаються неприпустимими і недоречними. Втім, Л. К. Латишев підкреслює, що “більшість трансформацій застосовуються перекладачами інтуїтивно, без довгого і докладного аналізу перекладеного висловлювання, і ця інтуїтивність забезпечує необхідну швидкість перекладу, як письмового, так і усного”. Цей факт, тим не менш, не скасовує принципу мотивованості, і перекладацькі трансформації, згідно Л. К. Латишева, повинні використовуватися таким чином, щоб перекладач при необхідності міг назвати причину для використання того чи іншого прийому [27, с. 57–58].

Переклад – це складний та багатогранний вид людської діяльності. Хоча зазвичай говорять про переведення “з однієї мови на іншу”, але, в дійсності, в процесі перекладу відбувається не просто заміна однієї мови іншою. В перекладі зустрічаються різноманітні культури, різні особистості, різні склади мислення, різні літератури, різні епохи, різні рівні розвитку, різні традиції та установки. Перекладом цікавляться культурологи, етнографи, психологи, історики, літературознавці, і різні сторони перекладацької діяльності можуть бути об'єктом вивчення в рамках відповідних наук. У той же час у науці про переклад – перекладознавство – можуть виділятися культурологічні когнітивні, психологічні, літературні та інші аспекти.

Однак традиційне уявлення про те, що головну роль в перекладі відіграють мови, отримало серйозне наукове обґрунтування, і в сучасному перекладознавстві провідне місце належить лінгвістичним теоріям перекладу. Слід зауважити, що включення перекладу сферу інтересів мовознавства відбулося порівняно недавно і при цьому довелося подолати значні труднощі. До цих пір в більшості фундаментальних робіт з лінгвістики відсутня навіть згадка про переклад як про можливий об'єкт лінгвістичного дослідження, хоча вже Р. Якобсон підкреслював, що “широко поширена практика міжмовної комунікації, особливо перекладацька діяльність повинна перебувати під постійним наглядом лінгвістичної науки” [50].

Відсутність у багатьох мовознавців інтересу до перекладацької проблематики в першій половині 20-го сторіччя сприяло переважанню в лінгвістичній науці ідей

структуралізму. Прагнучи забезпечити об'єктивний опис мови, наблизило лінгвістику до “точних” наук, мовознавці охоче сприйняли заклик Соссюра вивчати мову “в собі і для себе”, обмежуючись областю “внутрішньої лінгвістики” або інакше “мікролінгвістики”. Домагаючись наукової точності та об'єктивності, мовознавці зосередили свою увагу на тих сторонах мовної структури, які можна безпосередньо спостерігати, вимірювати, обчислювати, доказово описувати та класифікувати: звукового, морфемного і лексичного складу мови, його синтаксичного ладу, синтагматичні і парадигматичні зв'язки його одиниць, їх сполучуваність, розподіл в текстах (дистрибуція), частотність вживання і т. п. В результаті мовознавство досягло значних успіхів у науковому аналізі структурної організації багатьох мов.

Однак зі структуралістського підходу до вивчення мови логічно випливала необхідність відмови від дослідження змістовної сторони мови. Тому всякі судження про значення завідомо вважалися ненауковими, “менталістськими”, і семантиці не знаходилося місця в науці про мову. З цієї ж причини максимальною одиницею мови, що піддавалися аналізу, виявлялася пропозиція, оскільки більш великі (мовні) одиниці – тексти – неможливо було об'єктивно аналізувати, не звертаючись до їх семантичної структури. Зрозуміло, що така лінгвістика не була здатна займатися проблемами перекладу, суть якого полягає в передачі змісту іншомовного тексту засобами іншої мови [13].

Зі свого боку самі перекладачі досить скептично ставилися до ролі науки про мову у дослідженні особливостей перекладацької діяльності. Згідно поширеній думці, у процесі перекладу мовні фактори (під якими часто розумілося володіння перекладачем обома мовами) мають при перекладі настільки ж другорядне значення, як знання нотного запису у творі музики. В основному ж переклад – це операція зовсім не лінгвістична, і мовознавство мало що може дати теорії перекладу.

Але лінгвісти не тільки ігнорували перекладацьку проблематику, вони ще й дали додаткові підстави для появи так званої теорії неперекладності, згідно з якою переклад взагалі неможливий. Якщо поети, критики і філологи висловлювали

сумніви в можливості відтворити в перекладі художні особливості оригіналу, його національну специфіку, літературні, історичні та культурно-побутові асоціації і тому подібні тонкощі, то відома мовознавцям унікальність словникового складу і граматична будова кожної мови дозволяла стверджувати, що повна тотожність текстів оригіналу і перекладу в принципі неможливо, а, отже, неможливий і сам переклад. Виходило парадоксальне положення: практична діяльність, яка здійснювалася впродовж багатьох століть, виявлялася теоретично неможливою і як би неіснуючою.

Переклад та його вивчення тісно пов'язаний з особливостями вивчення культури країни, тобто переклад є об'єктом лінгвокраїнознавства.

Такий підхід до навчання іноземної мови в вищих навчальних закладах в більшості забезпечує не лише більш ефективне розв'язання практичних, загальноосвітніх, розвиваючих та виховних завдань, а й містить в собі величезні можливості для виклику та подальшого підтримання мотивації навчання.

Існують два підходи до навчання культури в процесі вивчення іноземної мови: суспільствознавський та філологічний. Перший підхід ґрунтується на дисципліні, що традиційно пов'язана з вивченням будь-якої іноземної мови.

Країнознавство розуміється як комплексна учбова дисципліна, що вміщує в собі різноманітні відомості фрагментарного характеру, і визначається як дисципліна в системі географічних наук, що займається комплексним вивченням материків, країн, великих районів.

Лінгвокраїнознавство з одного боку поєднує навчання мови, а з іншого – дає певні відомості про країну, мова якої вивчається. Оскільки основним об'єктом є не країна, а фонові знання носіїв мови, в узагальненому вигляді їх культура, то було б доцільніше говорити про культурознавство [11].

Проте термін “лінгвокраїнознавство” міцно увійшов в практику викладання іноземних мов і, можливо, його слід залишити. Проте потрібно чітко уявляти різницю між традиційним країнознавством та лінгвокраїнознавством. Якщо країнознавство є суспільнознавчою дисципліною, якою б мовою воно не

викладалось, то лінгвокраїнознавство є філологічною дисципліною, що в значній мірі викладається не як окремий предмет, а на заняттях з практики мови в процесі роботи над семантикою мовних одиниць.

При філологічному підході можлива постановка двох різних задач:

1. Вилучення культурознавської інформації з мовних одиниць. В цьому випадку на перший план як основна задача навчання висувається культура.

2. Навчання сприйняттю, або ознайомлення з мовною одиницею на фоні образу, аналогічного тому, що присутній в свідомості носія мови та культури. Мова іде про образ, сформований на базі національно-кодифіцированих асоціацій, виключаючи індивідуальні та особистосні. Образ, на якому ґрунтується семантика слова чи фразеологізму, створюється у вивчаючого іноземну мову послідовно в процесі роботи над значенням мовної одиниці і виникає у всій повноті, коли студент зіткається з цією одиницею. При такому підході до роботи над семантикою, над національно-культурним компонентом значення на перший план вивчення висувається не культура, а мова і лінгвокраїнознавська компетенція, що покликана забезпечити комунікативну компетенцію, яка передбачає оперування аналогічними образами в свідомості промовця та слухача так, як це відбувається при спілкування між собою носіїв однієї і тієї ж мови та однієї і тієї ж культури [42].

Отже, головна мета лінгвокраїнознавства – забезпечити комунікативну компетенцію в актах міжкультурної комунікації, передусім через адекватне сприйняття промови (мови) співрозмовника і оригінальних текстів, що розраховані на носіїв мови. Лінгвокраїнознавство забезпечує розв'язання цілої низки проблем, зокрема головної філологічної проблеми – адекватного розуміння тексту. Ось чому воно виступає в якості лінгвістичної основи не лише лінгводидактики, а й перекладу. Бо для того, щоб перекладати, потрібно, передусім, повністю зрозуміти іноземний текст з усіма нюансами значення, включаючи підтекст, натяки, а вже потім з урахуванням адресата, підібрати відповідні еквіваленти в мові перекладу.

Між мовними системами корейської і української мови є немало розбіжностей, які в процесі перекладу зумовлюють застосування певних перекладацьких трансформацій.

З конкретних причин застосування перекладацьких трансформацій можна виділити дві головні – відсутність формального відповідника в одній з мов та різниця у сфері застосування того чи іншого граматичного елементу.

Головна особливість граматичного аспекту перекладу полягає у жорстко детермінованих відносинах між системами мови-джерела і мови-перекладу, які в більшості випадків зумовлюють однозначний вибір перекладацького рішення. Отже, трансформації граматичних елементів, що виникають у процесі перекладу, є системно обумовленими. Їх загальною властивістю є те, що вибір відповідної граматичної одиниці у мові перекладу робиться автоматично і відхилення від прописаних системою мови правил виключені. Так, зовсім не залежать від волі перекладача такі трансформації, як заміна граматичного роду іменників, що позначають неживі істоти, які в корейській мові відносяться до середнього роду, а в українській мають інший рід; перехід від однини до множини деяких іменників; передача теперішнього часу в підрядному умовному реченні українським майбутнім часом т. ін.

В той же час очевидно, що, незважаючи на чітку детермінованість відносин між граматичними системами двох мов, в них завжди є елементи, що допускають деяку варіативність перекладу. Ці відхилення пояснюються наявністю синонімічних засобів вираження, більшою частотністю використання одного елементу у порівнянні з іншим, наявністю лакун в граматичній системі однієї з мов.

В цілому, Латишев Л.К. виділяє 3 основні причини застосування перекладацьких трансформацій:

1. Розбіжності в системах мови оригіналу і мови перекладу, а саме:
  - а) в одній з мов відсутня категорія, властива іншій мові.
  - б) усередині однієї і тієї ж категорії членування різні.
  - в) зіставні лінгвістичні категорії не цілком збігаються за обсягом значення.

2. Розбіжності норм мови оригіналу і мови перекладу.

3. Розбіжність узусу (правил ситуативного використання мови), що діє в середовищі носіїв вихідної мови і мови перекладу [27, с. 76].

Необхідно зазначити, що всі причини використання граматичних трансформацій зводяться до об'єктивних і суб'єктивних. З об'єктивних причин трансформації, що відбуваються, пов'язані з культурними відмінностями носіїв двох мов, з відмінностями граматичних структур мов, і т.д., а до суб'єктивних причин, наприклад, – нестача часу в умовах усного перекладу, власний стиль перекладача і т.д.

Таким чином, перекладацькі трансформації є методом досягнення семантико-структурної тотожності, не позбавляючи текст перекладу комунікативно-функціональних властивостей оригіналу.

Протягом усього розвитку теорії перекладу вчені формулювали різні види класифікації перекладацьких трансформацій. У більшості варіантів класифікацій зустрічаються види лексичних і граматичних трансформацій.

Виділяють також семантичні, стилістичні, комплексні, синтаксичні та морфологічні трансформації. У роботі ми схильні відносити синтаксичні і морфологічні трансформації в розряд граматичних, стилістичні – в розряд комплексних, а семантичні – в розряд лексичних. Таким чином, ми будемо розглядати три види трансформацій.

Висновки до Розділу 1

Ми визначили, що у перекладі існує безліч видів і варіантів класифікації: за виконавцем (машинний і виконаний людиною), за характером оригіналу (художній, науково-технічний, суспільно-політичний і т. д.), за умовами роботи (усний та письмовий), за впорядкованістю перекладного тексту (повний і скорочений).

Також ми розглянули визначення поняття “перекладу” деякими вченими-лінгвістами:

1. В. Н. Комісаров під перекладом розуміє вид мовного посередництва, при якому зміст іншомовного тексту оригіналу передається на іншу мову шляхом створення на цій мові комунікативно рівноцінного тексту [22, с. 400].
2. У свою чергу, Л. С. Бархударов вважає, що переклад – це процес перетворення мовного твору однією мовою в мовний твір на іншій мові при збереженні незмінного плану змісту, тобто значення [4, с. 11].
3. А. В. Федоров називає перекладом мовний твір в його співвідношенні з оригіналом і в зв'язку з особливостями двох мов і з приналежністю матеріалу до тих чи інших жанрових категорій [55, с. 14].

Також ми визначили поняття адекватності. Адекватність – відповідність, рівноцінність тексту перекладу тексту оригіналу. Мається на увазі як смислова, стилістична, так і структурна відповідність, що досягається використанням прямих відповідностей оригіналу, а також субститутів. При цьому перекладач не допускає будь-яких, навіть найменших скорочень перекладеного, будь-яких доповнень, вставок в текст від себе [25].

Комісаров характеризує адекватність як відповідність перекладеного тексту його прагматичним цілям, однак дещо інакше розцінює еквівалентність, яку поділяє на максимальну потенційно досяжну еквівалентність і на перекладацьку. Відносини між цими поняттями постають як “потенційно досяжне” і “досягнуте на практиці”.

За теорією вітчизняної дослідниці Н. Складчикової існує чотири параметри адекватності перекладу, а саме: “передача семантичної інформації; емоційно-оціночної інформації; експресивної інформації; естетичної інформації” [5, с. 21– 29].

У нашому дослідженні під еквівалентністю ми будемо розуміти властивість кінцевого тексту, що полягає в структурно-семантичній, стилістичній, прагматичній спільності з оригіналом. У той час як адекватність буде розумітися як властивість кінцевого тексту, що полягає відповідно до даних комунікативних умов, виконання умов, продиктованих контекстом, виконання прагматичних завдань перекладного тексту.

Перекладацькими трансформаціями називаються зміни, які вносяться в текст для перетворення одиниць вихідного тексту в одиниці тексту перекладу.

Латишев Л.К. виділяє 3 основні причини застосування перекладацьких трансформацій:

1. Розбіжності в системах мови оригіналу і мови перекладу.
2. Розбіжності норм мови оригіналу і мови перекладу.
3. Розбіжність узусу (правил ситуативного використання мови), що діє в середовищі носіїв вихідної мови і мови перекладу [27, с. 76].

Необхідно зазначити, що всі причини використання граматичних трансформацій зводяться до об'єктивних і суб'єктивних. З об'єктивних причин трансформації, що відбуваються, пов'язані з культурними відмінностями носіїв двох мов, з відмінностями граматичних структур мов, і т.д., а до суб'єктивних причин, наприклад, – нестача часу в умовах усного перекладу, власний стиль перекладача і т.д.

Протягом усього розвитку теорії перекладу вчені формували різні види класифікації перекладацьких трансформацій. У більшості варіантів класифікацій зустрічаються види лексичних і граматичних трансформацій.

Виділяють також семантичні, стилістичні, комплексні, синтаксичні та морфологічні трансформації. У роботі ми схильні відносити синтаксичні і морфологічні трансформації в розряд граматичних, стилістичні – в розряд комплексних, а семантичні – в розряд лексичних. Таким чином, ми будемо розглядати три види трансформацій.

РОЗДІЛ 2. ХАРАКТЕРИСТИКА ТА ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ХУДОЖНЬОЇ ЛІТЕРАТУРИ З КОРЕЙСЬКОЇ МОВИ

Говорячи про художній переклад, як про особливий вид перекладацької діяльності, лінгвісти виділяють його подвійність, яка пов'язана, з одного боку, з вторинною, яка відтворює природу перекладу, а з іншого – з необхідністю створювати в процесі перекладу тексти, що мають здатність безпосереднього естетичного впливу. Ці та інші аспекти художнього перекладу, що характеризують складність об'єкта і суперечливість уявлень про нього, зумовили різні підходи до його визначення, змінювалися, поступово залучаючи у полі зору дослідників і самих перекладачів. “Художній переклад є видом художньої творчості, де оригінал виконує функцію, аналогічну тій, яку виконує для оригінальної творчості жива дійсність. Відповідно до свого світогляду перекладач відображає художню дійсність обраного ним твору в єдності форми і змісту” [4, с. 13].

Узагальнюючи деякі твердження з навчального посібника “Сучасне перекладознавство” В. Комісарова, можна сказати, що “переклад – це процес трансформації тексту або мовленнєвого вислову з одної мови на текст або мовленнєвий вислів в іншій мові за тієї умови, що смисл та комунікативний намір залишаються незміненими”. У процесі перекладу текст піддається різним трансформаціям: лексичним, морфологічним (заміна однієї категоріальної форми іншою), синтаксичним (заміна синтаксичної функції слів та словосполучень), стилістичним (заміна стилістичного забарвлення), семантичним (заміна не тільки форми вираження змісту, але й самого змісту, а саме тих ознак, за допомогою яких описана ситуація). Крім цього, існують ще змішані трансформації – лексико-семантичні та синтактико-морфологічні.

Що стосується корейської мови, то вона як одна з представниць аглютинативної (мова, граматики та словотвір якої полягає у системі різноманітних афіксів, які приєднуються до основ частин мови і таким чином змінюють їх граматичне, семантичне та стилістичне значення) групи мов (відповідно до типологічної класифікації) при перекладі на українську мову зазнає набагато

більшої кількості трансформацій в силу великої різниці даних мов і приналежності їх до різних груп та сімей.

2.1. Труднощі перекладу художнього тексту з корейської мови

У роботі з художнім текстом перекладачеві важливо усвідомити, що художній текст характеризується високим ступенем національно-культурної та тимчасової обумовленості. Художній текст будь-якою мовою завжди відображає особливості того народу, представником якого є письменник, мовою якого він пише, і того часу, в якому він живе. Також художній текст характеризується поліфункціональністю, він виконує і функцію комунікації між автором і читачем, і функцію когнітивну, допомагаючи дізнатися і пізнати зображену в ньому дійсність, прагматичну і емотивну функції. Але, перш за все, специфіка художнього твору проявляється в його естетичному впливі на реципієнта. Як справедливо зауважив Г. Гачечиладзе: "Художній переклад коливається між двома крайніми принципами: дослівно точний, але художньо неповноцінний переклад та художньо повноцінний, але далекий від оригіналу, вільний переклад» [14, с. 15]. Ці два принципи знайшли відображення в двох основних точках зору – визначення перекладу з лінгвістичної та літературознавчої позицій.

Так, лінгвістичний принцип перекладу, перш за все, передбачає відтворення формальної структури оригіналу. Однак прихильність даного принципу приводила до дослівного, в мовному відношенні точного, але в художньому відношенні неадекватного перекладу. Дослівно точний переклад не завжди може передати емоційний ефект оригіналу. Безперечно, переклад спирається на мовний матеріал, і поза перекладом слів і словосполучень художній переклад не відбудеться, сам процес перекладу також повинен спиратися на знання законів обох мов і на знання закономірностей їх співвідношення. Але розуміння художнього перекладу, лише як просте зіставлення мовних засобів, означає ігнорування його естетичної сторони. Отже, для визначення якості художнього перекладу критерій лише тільки мовної відповідності недостатній. Звідси випливає, що при перекладі художнього тексту

перекладати треба не ізольований словесний знак та його граматичну складову, а думку, образ, емоцію, закладену в цьому слові, з урахуванням всіх виразних засобів, всієї багатозначності слова. Підтвердження сказаному ми знаходимо у В. С. Виноградова: “Слід рішуче підкреслити, що головне в будь-якому перекладі – це передача змістової інформації тексту. Всі інші її види і характеристики, функціональні, стилістичні (емоційні), стильові, соціолокальні і т. п., не можуть бути передані без відтворення смислової інформації, так як весь інший зміст компонентів повідомлення нашаровується на смислову інформацію, витягується з неї, підказується нею, трансформується в образні асоціації і т. п.” [8, с. 10].

Розглянемо художній переклад з літературознавчої точки зору. Тут художній переклад визначається як "різновид словотворчого мистецтва". Відповідно до цієї теорії, головне завдання перекладача знайти адекватні мовні засоби для відображення в словах думки, тобто художній переклад являє собою адекватну відповідність оригіналу не стільки в лінгвістичному, а скільки в естетичному розумінні. Про це ж стверджує Т. А. Казакова, кажучи, що художній переклад – це “особливий вид перекладацької діяльності, пов'язаний з необхідністю створювати в процесі перекладу тексти, що мають здатність безпосереднього естетичного впливу” [21, с. 15].

Для з'ясування перекладацьких труднощів нам необхідно перш виділити універсальні стилістичні особливості художнього тексту.

Важливо відзначити, що твори художньої літератури протиставляються всім іншим мовним творам завдяки тому, що для всіх них основною є одна з комунікативних функцій, а саме художньо-естетична або поетична. Отже, основна мета будь-якого твору цього типу полягає в досягненні певного естетичного впливу, створенні художнього образу. Перш за все відзначимо, що художній текст завжди яскраво відображає особливості того народу, представником якого є письменник, і мова, якою він пише. Мова – це відображення історичних особливостей народу в сприйнятті і відображенні навколишнього світу. У мовному плані найяскравішою відмінною рисою саме художнього тексту є надзвичайно активне використання

тропів і фігур мови. Образне відображення навколишнього світу проявляється в наявності метафор, порівнянь, епітетів, уособлень, гіпербол, літот, метонімії та ін. Тропи і фігури мови є найпотужнішим способом створення і функціонування художнього тексту. Іншими словами, як слушно зазначає Ю. П. Солодуб: “Для текстів художніх творів більш важливо не те, що повідомляється, а те, як це повідомляється” [49, с. 21]. Тому в ньому можуть інтегруватися мовні засоби стилів літературної мови, трансформовані з метою вирішення естетичних завдань. Так, в тексті художнього твору може бути використана наукова термінологія і ділові звороти, публіцистичні та розмовні елементи, які відносяться до лексики різних рівнів мовної системи і різної стильової приналежності. Крім того, як зазначає В. М. Комісаров: “у них нерідко зустрічаються описи фактів і подій, пов'язаних з історією даного народу, різними літературними асоціаціями, побутом, звичаями, найменуваннями національних страв, предметів одягу і т. д. Все це вимагає внесення поправок на прагматичні відмінності для забезпечення адекватного розуміння тексту рецептором перекладу” [22, с. 7].

Таким чином, у процесі перекладу художнього тексту перед перекладачем встає цілий ряд питань і завдань, в число яких входять мовні, літературні, естетичні, психологічні та інші проблеми. При цьому основними завданнями є: виконання передперекладознавчого аналізу, мета якого – досягнення повного розуміння всієї глибини змісту; моделювання самого процесу перекладу, а також передача художньо-естетичних особливостей оригіналу для створення повноцінного, адекватного художнього твору мовою перекладу. На думку лінгвістів, найскладнішою проблемою в цьому процесі для перекладача є передача мовою перекладу індивідуального стилю автора тексту. Один з найпоширеніших способів вирішення цього питання – проведення повного стилістичного аналізу вихідного тексту для виявлення основних рис авторського стилю, частотності вживання тих або інших значущих одиниць та ін.

Вивчення художнього образу є основною категорією будь-якого художнього дискурсу, в рамках дискурсивно-когнітивної парадигми наукових знань, і це новий

крок у розвитку перекладознавства, що дозволяє більш об'єктивно оцінити певні стратегії перекладу у вирішенні основної проблеми – адекватність перекладу. Це також дозволяє отримати об'єктивну основу для порівняльного аналізу перекладів з метою розуміння етноспецифіки концептуалізації, категоризації та вербалізації не лише об'єктивної реальності, але й створеного сюрреалістичного мистецького світу.

Ґрунтуючись на вищесказаному, можна зробити висновок, що поняття художнього перекладу передбачає творче перетворення літературного оригіналу не тільки відповідно до літературних норм, а й з використанням необхідних виразних можливостей перекладацької мови, супроводжуваної культурологічною трансформацією оригіналу та естетичної інформації, яка притаманна даному оригіналу. Саме такий підхід до художнього перекладу ми спостерігаємо в основі української традиції художнього перекладу.

Як відомо, головною особливістю літературно-художнього стилю є підпорядкування всіх його мовних засобів завданням створення художнього образу. Образність є основою літературного тексту, а специфічний спосіб його прояву відрізняє один текст від іншого. У зв'язку з цим виникає питання: що саме є "перекладацькою одиницею": слово, фраза, речення чи, можливо, художній образ? На це питання немає однозначної відповіді, і не може бути: тексти художньої літератури мають занадто багато різноманітності. Залежно від багатьох обставин, конкретний зміст перекладацької одиниці може мати різноманітний зміст [21].

При перекладі художньої літератури слід враховувати, що художні тексти поєднують різні функціональні стилі та жанри. Наявність великої кількості неологізмів та різних синтаксичних конструкцій притаманне цій літературі. Також однією з основних причин існування лексичних труднощів у перекладі є різниця у мовних картинах світу. Тому часто доводиться звертатися до таких засобів перекладу, в яких зміст оригіналу залишається незмінним, і змінюються лише лексичні форми його вираження.

Лексичні труднощі перекладу літературних текстів є найпоширенішою і в основному пов'язані з передачею рівнозначної лексики, неоднозначних слів, скорочень, неологізмів, термінів, образної фразеології.

Згідно класифікації М. Ю. Семенової комплекс перекладацьких труднощів можна розділити на чотири групи: “Передача тимчасової дистанції тексту; передача рис літературного напряму; передача індивідуального стилю автора; переклад поезії” [47, с. 200].

Так само, як і будь-якій мові, корейській мові притаманна багата система тропів, яка має великі можливості для побудови словесних образів, для створення барвистої, виразної мови. До числа основних образотворчих засобів корейської мови відносяться “іносказання, засноване на порівнянні”, уподібнення людини, перебільшення, метафора, метонімія. “Широке використання образотворчих слів як засобів експресії є характерною особливістю для корейського художнього тексту. Вони відомі в лінгвістичній науці під різними назвами: ідіофони, оноματοпоетизми, звуко символізм. Приклади оноματοпоетичної лексики дуже часто зустрічаються в текстах художньої літератури, оскільки такі слова роблять мову багатою і виразною” [10, с. 128]. Взагалі, звукообразні слова, які не тільки виразні за звучанням і сприяють образній передачі рухів, емоційних станів, є улюбленими виразними засобами корейських письменників. Звуко символізм в корейській мові не обмежується відображенням лише слухових станів. Діапазон їх виразних можливостей набагато ширший. Так, вони, наприклад, можуть малювати різні за характером і якістю дії, відображати стан і почуття ліричного героя. Традиційно звукові повтори в художній мові підкреслюють її емоційність. Як в будь-якому художньому тексті будь-якої мови, корейський художній текст містить різноманітні реалії.

Тому перекладачеві, щоб правильно перевести ту чи іншу реалію, необхідно знати культуру та історію народу, з мови якого належить виконати переклад.

Дуже важко переоцінити роль перекладу художніх творів в обміні знаннями, думками і почуттями між народами та їх культурами. Читаючи розповідь, поему або

будь-який інший твір, перекладений з іноземної мови, ми самі сприймаємо текст, з його змістом, емоціями і героями, а між тим не кожен знає, яких зусиль коштувало перекладачу перекласти цей текст, що зберігся сенс у цьому літературному творі [21].

Складність перекладу текстів художніх творів пояснюється і надзвичайно високою смисловою "завантаженістю" кожного слова – адже перекладачеві доводиться не тільки перекладати текст з іншої мови, а створювати його за змістом заново; і різних "баченнях" світу – а отже, специфічними способами усвідомлення і відображення світу в різних мовах; і відмінністю культур, до яких належать мови перекладу та оригіналу: корейський читач легко впізнає в тексті натяк на сюжети Корану, а європеєць цих ремінісценцій може не помітити.

Переклад – мистецтво, ніяк не зводиться до буквальної передачі тексту, тому перекладач повинен бути наділений письменницьким даром. Для перекладу з будь-якої іноземної мови не достатньо просто знати цю мову на відмінно, треба вміти відчувати кожне слово, розглянути різні його значення і правильно поєднати за змістом з іншими словами.

Дослівний переклад не може відобразити глибину і сенс тексту твору. Тому, літературний переклад може разюче відрізнитися від оригіналу. Письменник-перекладач відтворює не буквальный текст оригіналу, а те, як він сам розуміє цей текст.

Отже, переклад літературного чи художнього твору неможливий без повного осмислення оригіналу, і одного знання іноземної мови тут мало, потрібно мати особливу майстерність – вміння інтерпретувати гру слів, почуття мовної форми, здатність передати художній образ. Наприклад, щоб при перекладі з корейської мови на українську відтворити твір як художній, важливо вміти писати українською мовою, передаючи національний корейський колорит, крім того, перекладачам художнього тексту, як і письменникам, потрібно володіти різноманітним життєвим досвідом, багатою фантазією і поповнюваним запасом вражень – без знання життя передати ідею, дух, твори не представляється можливим.

2.2. Основні види трансформацій

Перекладацькі трансформації – це міжмовні перетворення, перебудова елементів вихідного тексту, операції перевираження сенсу або перефразування з метою досягнення перекладацького еквівалента [4]. Що стосується розподілу трансформацій на види, існує безліч різних точок зору, проте більшість лінгвістів поділяє думку, що всі перекладацькі трансформації діляться на лексичні, граматичні та змішані (або комплексні).

На рівні речень найбільш поширеними трансформаціями, які використовує кожен перекладач, є:

- 1) опущення,
- 2) додавання,
- 3) перестановка,
- 4) зміна граматичних форм,
- 5) компенсація,
- 6) конкретизація,
- 7) генералізація,
- 8) антонімічний переклад,
- 9) розширення значення,
- 10) метонімічний переклад,
- 11) об'єднання речень,
- 12) членування речень.

Ці перетворення викликані відмінностями в граматиці і лексиці вихідної мови і мови перекладу. Щоб уникнути неадекватного дослівного перекладу, необхідно застосовувати перекладацькі граматичні перетворення. В результаті буквальний переклад адаптується до стандартів мови перекладу і стає адекватним. Під граматичним перетворенням мається на увазі зміна граматичних характеристик слова, словосполучення чи речення в перекладі.

2.2.1. Лексичні трансформації

Під лексичними трансформаціями традиційно розуміється група перекладацьких трансформацій, пов'язаних з підбором еквівалента, що не збігається зі словниковими значеннями слова.

Як пише Р. К. Міньяр-Белоручев, при здійсненні будь-якої лексичної трансформації перекладач не шукає відповідну відповідність, а спочатку підбирає нові номінації для позначуваних або релевантних для контексту сем. Іншими словами, здійснюється або пошук адекватних синонімів, або виявлення найважливішого аспекту поняття, і тільки потім вибирається прийнятний для даних умов прийом перекладу [33, с. 168].

В залежності від розглянутого типу класифікації перекладацьких трансформацій, до категорії лексичних трансформацій можна віднести різні прийоми перекладу. Наприклад, Я. І. Рецкер включає в число лексичних трансформацій і ті прийоми, які іншими лінгвістами виділяються в розряд комплексних (смісловий розвиток, цілісне перетворення) [44].

В. С. Виноградов виділяє наступні види лексичних трансформацій: диференціація, конкретизація, генералізація значень, смісловий розвиток, антонімічний переклад, цілісне перетворення і компенсація втрат в процесі перекладу [8].

В. Н. Комісаров відносить до лексичних трансформацій наступні прийоми: транскрипцію, транслітерацію, калькування. Під комплексними лексико-граматичними трансформаціями він розуміє антонімічний переклад, описовий переклад і перекладацьку компенсацію [23, с. 172].

С. П. Романова і А. Л. Коралова виділяють наступні види лексико-граматичних трансформацій які включають в себе генералізацію, смісловий розвиток, цілісне перетворення, антонімічний переклад [55, с. 67].

Перекладацькі лексичні трансформації – це різного виду зміни лексичних елементів мови оригіналу під час перекладу з метою еквівалентної передачі їх

семантичних, стилістичних і прагматичних характеристик із врахуванням норм мови перекладу та мовленнєвих традицій культури мови перекладу.

Лексичний елемент, як відомо, перекладається не окремо, сам по собі, в ізоляції від речення та тексту, де він вживається, а в сукупності його контекстуальних зв'язків та функціональних характеристик [55].

Лексичні трансформації застосовуються у ході перекладу в тому випадку, коли у вихідному тексті зустрічається нестандартна мовна одиниця на рівні слова, наприклад, власна назва, властива вихідній мовній культурі й відсутня у мові перекладу; термін у певній професійній галузі; слова, що позначають предмети, явища й поняття, характерні для вихідної культури, але відсутні у носіїв мови перекладу або мають іншу структурно-функціональну впорядкованість. При передачі значення слова за допомогою лексичних трансформацій доводиться зробити вибір між декількома варіантами перекладу. Тут варто виділити три найхарактерніші випадки:

1. У мові перекладу немає словникового відповідника певному слову або поняттю з мови оригіналу.

2. Відповідність є неповною, тобто лише частково покриває значення іноземного слова.

3. Різним значенням багатозначного слова оригіналу відповідають різні слова в мові перекладу.

Найпростішими лексичними трансформаціями є опущення та додавання. Адекватний переклад тексту нерідко вимагає внесення додаткових слів чи навпаки – опущення деяких елементів. Введення додаткових слів зумовлюється розходженнями в структурі речення або відсутністю відповідного слова чи відповідного лексико-семантичного варіанта.

Конкретизацією називається заміна слова або словосполучення вихідної мови з ширшим предметно-логічним значенням словом і словосполученням мови перекладу з вузьким значенням. У ряді випадків застосування конкретизації пов'язане з тим, що у мові перекладу відсутнє слово з таким широким значенням.

Іноді родова назва в мові перекладу не може бути використана через розбіжність конотативних компонентів значення.

Генералізацією називається заміна одиниці вихідної мови, що має вузке значення, одиницею мови перекладу з ширшим значенням, тобто перетворення, зворотне конкретизації.

Антонімічний переклад – це лексична трансформація, за якої створюється заміна ствердної форми в оригіналі на негативну форму в перекладі або, навпаки, негативною на ствердну і супроводжується заміною лексичної одиниці вихідної мови, на одиницю мови перекладу, з протилежним значенням [4].

Приєм смислового розвитку полягає в заміні словникової відповідності при перекладі контекстуально, логічно пов'язаного з нею. Цей прийом смислового розвитку заснований на формально-логічній категорії перехрещення.

Приєм цілісного перетворення є певним різновидом смислового розвитку. Перетворюється внутрішня форма будь-якого відрізка мовного ланцюга – від окремого слова, переважно складного, до синтагми, а іноді і цілого речення. Причому перетворюється не по елементах, а цілісно, так, що зв'язок між внутрішньою формою одиниць похідної мови та мови перекладу вже не простежується.

Компенсація – це заміна непередаваного елемента мови оригіналу елементом іншого порядку в відповідності із загальним ідейно-художнім характером оригіналу і там, де це представляється зручним за умовами мови перекладу. Компенсація використовується особливо часто там, де необхідно передати внутрішні лінгвістичні значення, що характеризують ті або інші мовні особливості оригіналу – діалекти, неправильність або індивідуальні особливості мови, каламбури, а так само при передачі прагматичних значень, коли не завжди можна знайти пряму відповідність одиниці похідної мови в системі мови перекладу.

Отже, до лексичних трансформацій відносяться: диференціація значень, конкретизація значень, генералізація значень, смисловий розвиток, антонімічний переклад, цілісне перетворення, та компенсація втрат в процесі перекладу.

Проаналізувавши всі перераховані вище класифікації ми прийшли до висновку, що частка нашого дослідження ми будемо використовувати як прийоми, які зачіпають текст суто на рівні лексеми, так і ті, які включають в себе деякі граматичні зміни. Таким чином, в число розглянутих нами лексичних трансформацій входитимуть: транскрипція, транслітерація, калькування, конкретизація, генералізація, диференціація значень, смислове розвиток і його підвиди, антонімічний переклад, цілісне перетворення, перекладацька компенсація, описовий переклад.

2.2.2. Граматичні трансформації

Серед численних проблем, які вивчає сучасне мовознавство, важливе місце займає вивчення лінгвістичних аспектів міжмовної діяльності, що називають “перекладом” або “перекладацькою діяльністю”. З метою адекватного перекладу змісту іншомовного тексту перекладачі вдаються до різноманітних трансформацій, які повністю або частково змінюють структуру речень оригіналу. Переклад з однієї мови на іншу неможливий без граматичних трансформацій, до яких у першу чергу варто віднести перебудову речення (зміна його структури) та інші заміни – як синтаксичного, так і морфологічного порядку [4]. Велике значення також мають додавання й опущення одного чи декількох слів.

Варто зазначити, що при порівнянні граматичних категорій, форм корейської й української мови виявляються наступні явища: відсутність тієї чи іншої категорії в одній із мов; частковий збіг; повний збіг. Наприклад, в українській мові, у порівнянні із корейською, відсутні такі граматичні категорії, як артикль чи герундій, інфінітивні й дієприкметникові комплекси, абсолютна номінативна конструкція, також існує часткова розбіжність категорії числа, часткова розбіжність у формах пасивної конструкції, неповний збіг форм інфінітива і дієприкметника, деякі розходження у вираженні модальності і т.п. Тож граматичні трансформації зумовлюються різними причинами – як граматичного, так і лексичного характеру,

хоча основну роль відіграють граматичні фактори, тобто розходження в структурі мов.

Граматичні, так само як і лексичні, трансформації нерідко вимагають внесення додаткових слів чи навпаки опущення яких-небудь елементів. Тому опущення і доповнення часто сполучаються з іншими видами граматичних трансформацій, найчастіше із заміною частин мови.

Головною метою перекладу є досягнення адекватності, тобто повної передачі інформації, що закладена у вихідному тексті, а перекладацькі трансформації є необхідним інструментом її досягнення. Кожна мова має свою унікальну структуру, тому між мовами оригіналу та перекладу не завжди можна знайти повні семантичні та структурні аналоги.

Граматичні трансформації необхідні для перетворення структури і частин речення вихідного тексту за допомогою норм мови перекладу.

Лінгвіст Рецкер Я. І. зазначає, що всі різновиди граматичних трансформацій при перекладі можуть бути зведені до наступних основних категорій:

1. Зміна порядку слів.
2. Зміна структури речення (повне і часткове).
3. Заміна частин мови і членів речення.
4. Додавання слів.
5. Опущення слів [44].

Натомість, Бархударов Л.С. виділяє чотири основні граматичних трансформацій:

1. Перестановки;
2. Заміни;
3. Додавання;
4. Опущення [4].

Граматичні заміни – це спосіб перекладу, за якого граматична одиниця в оригіналі трансформується в одиницю перекладу із іншим граматичним значенням.

Перестановка – зміна розташування (порядку) мовних елементів у тексті перекладу в порівнянні з текстом оригіналу. Такими елементами є слова, словосполучення, головні і підрядні речення, а також цілі речення.

Граматичні, як і лексичні трансформації нерідко вимагають внесення додаткових слів чи навпаки опущення яких-небудь елементів. Тому опущення і доповнення часто сполучаються з іншими видами граматичних трансформацій, найчастіше із заміною частин мови.

2.2.3. Лексико-семантичні трансформації

Лексико-семантична трансформація слова, або семантична деривація, посідає чільне місце серед способів номінації. За твердженням В. К. Павела, розкриття її суті ґрунтується на вивченні лексико-семантичних варіантів слів усередині окремого полісемантичного утворення [39, с. 38]. Орієнтуючись на наявність чи відсутність залежності вторинного значення від первинного виділяють внутрішньо мотивовану та внутрішньо немотивовану лексико-семантичну трансформацію. У контексті вивчення внутрішньо мотивованої семантичної деривації розрізняють поняття лексичної парадигматики та синтагматики, таким чином відокремлюють зміни значень слів, що парадигматично або синтагматично зумовлені [39, с. 55].

Ми вважаємо, що основними лексико-семантичними трансформаціями, таким чином, є: конкретизація, генералізація, додавання, опущення, модуляція (смісловий розвиток, причинно-наслідкові заміни), антонімічний переклад та еквіваленція.

За визначенням В.Н. Комісарова лексико-семантичні трансформації – це спосіб перекладу одиниць оригіналу шляхом використання у процесі перекладу одиниць цільової мови, значення яких не збігається зі значенням вихідних одиниць, але може бути виведене з них за допомогою певних логічних перетворень [23].

Казакова Т.А. виділяє наступні лексико-семантичні трансформації:

- Звуження;
- Розширення;
- Емфатизація (нейтралізація);

- Опис;
- Перекладацький коментар [21, с .56]

Звуження значення застосовується в тих випадках, коли початкова одиниця володіє високою мірою інформаційної невизначеності і в значній мірі залежить від контексту. При цьому практично переводиться не стільки саме слово, скільки конкретний варіант його значення у певному контексті.

Розширення початкового значення допускається в тих випадках, коли перекладацьке слово відрізняється більшою мірою інформаційною невизначеністю, яка в достатній мірі упорядковується цим контекстом.

Емфатизація або нейтралізація початкового значення визначаються такими соціолінгвістичними чинниками, як розбіжність в традиціях емоційно-оцінної інформації та виділення, що потрібне культурі перекладу, та навпаки, приглушення цього слова у даному контексті.

Опис значення початкової одиниці застосовується в умовах відсутності регулярної словникової відповідності або не збігу смислових функцій відповідних одиниць в вихідній мові та мові перекладу.

Змістовий розвиток, або модуляція полягає в тому, що за відсутності або недоречності слова-поняття використовується інше, тісно зв'язане з ним поняття, що логічно витікає з нього.

Перекладацький коментар – додатковий прийом, що супроводжує слова, перекладені за допомогою будь-якої лексико-семантичної трансформації, але при цьому вимагають розширеного пояснення з метою кращого донесення інформації, закладеної у вихідному тексті та для уникнення неточностей .

Отже, лексико-семантичні трансформації є важливим інструментом перекладу, що застосовується для прагматичної адаптації, спрощення громіздких структур та виразів, а також за відсутності або недоречності словникового відповідника.

Висновки до Розділу 2

Отже, для визначення якості художнього перекладу критерій лише тільки мовної відповідності недостатній. Звідси випливає, що при перекладі художнього тексту перекладати треба не ізольований словесний знак та його граматичну складову, а думку, образ, емоцію, закладену в цьому слові, з урахуванням всіх виразних засобів, всієї багатозначності слова.

Основна мета будь-якого художнього твору полягає в досягненні певного естетичного впливу, створенні художнього образу. Перш за все відзначимо, що художній текст завжди яскраво відображає особливості того народу, представником якого є письменник, і мова, якою він пише. Мова – це відображення історичних особливостей народу в сприйнятті і відображенні навколишнього світу. Образне відображення навколишнього світу проявляється в наявності метафор, порівнянь, епітетів, уособлень, гіпербол, літот, метонімії та ін. Тропи і фігури мови є найпотужнішим способом створення і функціонування художнього тексту.

Також ми визначили, що в художні тексти можуть інтегруватися мовні засоби стилів літературної мови, трансформовані з метою вирішення естетичних завдань. Так, в тексті художнього твору може бути використана наукова термінологія і ділові звороти, публіцистичні та розмовні елементи, які відносяться до лексики різних рівнів мовної системи і різної стильової приналежності.

Таким чином, у процесі перекладу художнього тексту перед перекладачем встає цілий ряд питань і завдань, в число яких входять мовні, літературні, естетичні, психологічні та інші проблеми. При цьому основними завданнями є: виконання передперекладознавчого аналізу, мета якого – досягнення повного розуміння всієї глибини змісту; моделювання самого процесу перекладу, а також передача художньо-естетичних особливостей оригіналу для створення повноцінного, адекватного художнього твору мовою перекладу. На думку лінгвістів, найскладнішою проблемою в цьому процесі для перекладача є передача мовою перекладу індивідуального стилю автора тексту. Один з найпоширеніших способів вирішення цього питання – проведення повного стилістичного аналізу вихідного

тексту для виявлення основних рис авторського стилю, частотності вживання тих або інших значущих одиниць та ін.

Складність перекладу текстів художніх творів пояснюється і надзвичайно високою смисловою "завантаженістю" кожного слова – адже перекладачеві доводиться не тільки перекладати текст з іншої мови, а створювати його за змістом заново; і різних "баченнях" світу – а отже, специфічними способами усвідомлення і відображення світу в різних мовах; і відмінністю культур, до яких належать мови перекладу та оригіналу: корейський читач легко впізнає в тексті натяк на сюжети Корану, а європеєць цих ремінісценцій може не помітити.

Отже, переклад літературного чи художнього твору неможливий без повного осмислення оригіналу, і одного знання іноземної мови тут може бути недостатньо, потрібно мати особливу майстерність – вміння інтерпретувати гру слів, почуття мовної форми, здатність передати художній образ. Наприклад, щоб при перекладі з корейської мови на українську відтворити твір як художній, важливо вміти писати українською мовою, передаючи національний корейський колорит, крім того, перекладачам художнього тексту, як і письменникам, потрібно володіти різноманітним життєвим досвідом, багатою фантазією і поповнюваним запасом вражень – без знання життя передати ідею, дух, твори не представляється можливим.

До лексичних трансформацій відносяться: транскрипція, транслітерація, калькування, конкретизація, генералізація, диференціація значень, смислове розвиток і його підвиди, антонімічний переклад, цілісне перетворення, перекладацька компенсація, описовий переклад.

Лінгвіст Рецкер Я. І. зазначає, що всі різновиди граматичних трансформацій при перекладі можуть бути зведені до наступних основних категорій:

1. Зміна порядку слів.
2. Зміна структури речення (повне і часткове).
3. Заміна частин мови і членів речення.
4. Додавання слів.

5. Опущення слів [44].

Натомість, Бархударов Л.С. виділяє чотири основні граматичних трансформацій:

1. Перестановки;
2. Заміни;
3. Додавання;
4. Опущення [4].

Лексико-семантичні трансформації є важливим інструментом перекладу, що застосовується для прагматичної адаптації, спрощення громіздких структур та виразів, а також за відсутності або недоречності словникового відповідника.

РОЗДІЛ 3. ПЕРЕКЛАДАЦЬКІ ТРАНСФОРМАЦІЇ НА ПРИКЛАДІ НАРОДНИХ КОРЕЙСЬКИХ КАЗОК

Проблема перекладу казок пов'язана насамперед з особливостями їх художньої форми, стилістичних засобів та значної кількості зоонімів і антропонімів у її структурі. Часто перекладач надає текстові казки національного колориту. Намагання обов'язково “перебороти” чужу поетичну систему, оцінити її з погляду своєї національної літератури містить у собі і небезпеку. Адже від того, як уявляє собі перекладач еквівалентність самого перекладу, залежить результат і якість його практичної роботи [8].

Казковий жанр давно привертає увагу вчених, оскільки казка – це перший літературний твір дитини і який, на думку багатьох вчених, має значний вплив на все її подальше життя. Якщо у народних казках відображена мудрість народу, їх традиції та звичаї, повсякденне життя, літературна казка несе відбиток особистості автора, його своєрідного бачення світу. У зв'язку з цим проблема перекладу авторської казки виникає як проблема майстерності перекладача у відтворенні авторського стилю, проблема інтерпретації перекладачем казкового світу автора та межі цієї інтерпретації.

У кожного автора свій стиль письма, і порівнюючи різні твори автора, написані ним у певний період, можна дізнатися його оригінальний стиль, а прочитавши різні твори, можна впізнати перо певного автора. Саме збереження індивідуального стилю автора та здатність викликати у читача перекладу ті самі почуття, які викликає у читачів оригінал, і є головним завданням перекладача.

Казки різних країн та народів мають багато спільного. Національна самобутність будь-якого народу являє собою цілісну систему з властивою їй ієрархією якостей, рис, що домінують, думок і дій, в культурі, стереотипах поведінки, властивих данній нації чи народу.

3.1. Перестановка

Оскільки ми розібрали всю теоретичну частину питання, ми можемо переходити до практичної, а саме до розгляду перекладацьких трансформацій в перекладі корейських народних казок. Ми будемо керуватися в більшій мірі класифікацією Л. С. Бархударова, беручи до уваги і інші класифікації. І почнемо ми з першої трансформації, яку нам пропонує Бархударов – перестановки.

Перестановка, як вид перекладацької трансформації – це зміна розташування (послідовність) мовних елементів в тексті перекладу в порівнянні з текстом оригіналу. Елементами, що можуть піддаватися перестановці, є зазвичай слова, словосполучення, частини складного речення і самостійні речення в тексті. Найбільш звичайний випадок в процесі перекладу – це зміна порядку слів і словосполучень в структурі речення [4].

1. 옛날 어느 마을에 심학규라는 봉사가 살았습니다.

Давним-давно в одному селі жив сліпий на ім'я Сим Хаккю.

2. 심 봉사 부부는 늦게서야 예쁜 딸을 하나 낳아, 청이라 이름 지었습니다.

У нього і його дружини, не дивлячись на похилий вік, народилась красуня-донька, яку вони назвали Чхон.

3. 그러데 이 부부에게는 오랫동안 아이가 없었어요.

Але у цього подружжя довго не було дітей.

4. 그래서 아이를 낳게 해달라고 정성껏 기도했어요 [58].

Тому вони від всієї душі молилися про народження дитини.

Як ми можемо бачити з прикладів при перекладі не зберігається той порядок слів, який притаманний корейській мові, адже в корейській мові присудок завжди стоїть в кінці речення. Чого не можна сказати про українську мову, адже в українській мові більш вільний порядок слів. Тим не менш, через розбіжності порядку слів в корейській та українській мовах, нам не уникнути перестановки при перекладі.

3.2. Заміна

Заміна – найбільш поширений і різноманітний вид перекладацької трансформації. У процесі перекладу заміні можуть піддаватися як граматичні одиниці – форми слів, частини мови, члени речення, типи синтаксичного зв'язку і ін., так і лексичні, у зв'язку з чим можна говорити про граматичні та лексичні заміни. Крім того, заміні можуть піддаватися не тільки окремі одиниці, але й цілі конструкції [4].

Бархударов поділяє заміну на декілька видів, тож ми перерахуємо їх всі:

1. Заміна форм слова.
2. Заміна частин мови.
3. Заміна членів речення (перебудова синтаксичної структури речення).
4. Лексичні заміни.

Тож тепер ми перейдемо до наведення прикладів і почнемо з такого типу заміни, як заміна форми слова, а точніше заміна числа іменника.

1. 이 말을 하고, 황소는 자갈밭의 잡초를 하나하나 뽑기 시작했어요.

Сказавши це бик почав виривати бур'яни один за одним на кам'янистому полі.

В прикладі ми можемо бачити, що в корейській мові слово “잡초” іменник однини, а на українську мову перекладається “бур'яни” іменником множини, що є результатом заміни числа іменника. Корейці зазвичай дуже рідко використовують множину, а українці навпаки використовують множину на рівні з однинною і тому при перекладі на українську мову з більшою вигодою буде використана множина.

Далі ми розглянемо заміну теперішнього часу в корейській мові минулим часом при перекладі на українську мову і це називається заміна часових форм дієслова.

1. 밭에 심은 보리가 자라려면 아직 몇 달을 기다려야 합니다.

Ячмінь, який вони посіяли повинен був зійти лише через декілька місяців.

Заміна частин мови – це найпоширеніший тип заміни. Хоча найбільш поширеною формою є заміна іменників займенниками, але існують також випадки заміни займенника → іменником, іменника → дієсловом, прикметника →

іменником, ступені порівняння прикметників → іменниками, прикметники → прийменником+іменником, прикметники → дієсловом [4].

Зараз ми детальніше розглянемо з якими замінами частин мови ми зіткнулись при перекладі корейських народних казок.

І перша заміна це заміна іменника займенником:

1. 심부름도 하고, 아버지의 지팡이를 잡고 길을 안내하기도 하였습니다.

Виконувала дрібні доручення, супроводжувала його, показуючи дорогу. (в контексті мова йде про те, як дочка допомагала своєму сліпому батькові, але при перекладі ми замінюємо слово “батько” на займенник “його”).

2. 승상 부인은 쌀과 돈을 주면서 청이에게 자주 들르라고 당부했습니다 [58].

Вона дала їй гроші і рису і веліла відвідувати частіше. (тут з контексту нам відомо, що дружина радника допомагала Чхоні грошима і їжею, і щоб уникнути тавтології ми замінили “дружина радника” на займенник “вона”).

Наступна заміна це заміна займенника іменником:

1. 그러나 빈손으로 돌아오는 남편을 보고 그녀는 한숨을 쉬면서 나물을 삶기 시작했습니다.

Але побачивши Хинбу з порожніми руками, дружина тяжко зітхнула і почала варити трави.

Якщо порівнювати ці дві заміни, то ми можемо сказати, що все ж заміна корейських займенників українськими іменниками зустрічається рідше, ніж заміна корейських іменників українськими займенниками. Найімовірніше, це може бути пов'язано з тим, що в корейській мові, порівнюючи з українською, дуже рідко можна побачити займенники він, вона, вони і т.п., адже в корейській мові є спеціальні звернення до людей, які залежать від статусу і статевої приналежності співрозмовника, а також статусу та (в деяких випадках) статевої належності мовця.

Далі ми розглянемо заміну іменника дієсловом:

1. 아버지, 무슨 걱정이 있으세요?

Батько, що вас турбує?

В цьому прикладі заміна зумовлена тим, що при перекладі корейського прикладу дослівно вийде наступне: “Батько, які переживання у вас є?”, але ж у нас так не

кажуть і щоб зберігти комунікативний ефект ми перекладаємо цей приклад до наших реалій.

В наступному прикладі ми розглянемо заміну прислівника прийменником з іменником:

1. 어느 날 흥부가 뜰에서 짚신을 만들고 있는데, 제비두 마리가 날아와 흥부의 머리 위를 빙빙돌며 지지배배 즐겁게 지저귀었습니다.

Одного разу Хинбу майстрував у дворі солом'яні личаки, аж раптом до нього з цвіріканьям підлетіли ластівки і почали кружляти у нього над головою.

2. 한 사람이 북을 뚝뚝 치면서 무엇이라고 중얼거리더니, 청에게 다가와 말했습니다 [58].

Один з них почав з шумом бити в барабан, щось бурмотіти, а потім підійшов до Чхон і сказав.

Це можна розглядати як використання характерних прийменникових словосполучень при перекладі звуконаслідуваних слів з корейської на українську мови.

В цьому прикладі ми розглянемо заміну прикметника дієсловом:

1. 숨기시면 너무 섭섭해요.

Ви щось приховуєте і цим засмуχετε мене.

В данному прикладі ми бачимо, що в корейській мові слово “섭섭해요” прикметник, але при перекладі на українську мову перетворюється на дієслово.

І останнє, що ми розглянемо заміну прикметника з іменником прикметником:

1. 얼마나 좋은 일이나!

Як же добре!

Заміна членів речення (перебудова синтаксичної структури речення) – при заміні членів речення слова і групи слів в тексті перекладу вживаються в інших синтаксичних функціях, ніж їх відповідності в тексті першотвору – інакше кажучи, відбувається перебудова синтаксичної схеми побудови речення [4]. Це може проявлятися, наприклад, коли корейські речення пасивного стану перекладаються українською реченнями активного стану і навпаки.

1. 이웃마을에 사는 장승상 댁에서도 청의 소문을 듣게 되었습니다 [58].

Чутка про Чхон дійшла до сусіднього села, де жив радник государя і його дружина.

В корейському реченні підметом було слово “장승상”, а при перекладі на українську мову підметом стало слово “чутка” (소문을을), в результаті чого змінилась синтаксична структура.

3.3. Лексичні заміни

При лексичних замінах відбувається заміна окремих лексичних одиниць (слів і стійких словосполучень) мови оригіналу лексичними одиницями мови перекладу, які не є їх словниковими еквівалентами, тобто, взяті ізольовано, мають інше денотативне значення, ніж передані ними в перекладі одиниці мови оригіналу. Найчастіше тут зустрічаються три випадки – конкретизація, генералізація і заміна, заснована на причинно-наслідкових відносинах (заміна слідства причиною і причини наслідком) [4].

Конкретизація – це заміна слова або словосполучення мови оригіналу з більш широким денотативним значенням словом або словосполученням мови перекладу з більш вузьким значенням [4].

1. 고마운 말씀이지만, 제 아버지께서 앞을 보지 못하시니, 제가 잠시도 떠나 있을 수가 없습니다.

Велике спасибі, але мій батько сліпий, і я не можу залишити його навіть ненадовго.

В цьому реченні два приклади конкретизації. Словосполучення “고마운 말씀” на українську мову перекладається як “Спасибі вам за ваші добрі слова”, але так як це казка для дітей і зазвичай в повсякденному житті ми не використовуємо таке словосполучення, то ми переклали “Велике спасибі”. А словосполучення “보지 못하시니” перекладається, як “не може бачити”, але ми так не кажемо, тому переклали “сліпий”.

2. 하인들에게 끌려 나온 흥부는 집으로 돌아가면서 배고픈 아이들 생각에 마음이 많이 아팠습니다.

По дорозі додому серце його стискалося від думки про голодних дітей.

Словосполучення “마음이 많이 아팠습니다” на українську перекладається як “серце дуже боліло”, але для більшого ефекту ми використали словосполучення “серце стискалося”.

3. 며칠이 지나자 둥지가 완성되었습니다. 그리고 새끼들이 태어났습니다 [58].

Через декілька днів гніздо було готове і в ньому вилупились пташенята.

Слово “태어났습니다” перекладається як народились, але так як пташенята не народжуються, а вилупляються, то ми використали саме це слово в перекладі. Це речення також цікаво тим, що тут відбувається об’єднання двох простих речень в одне складне – так зване об’єднання речень.

Генералізацією називається явище, зворотне конкретизації – заміна одиниці мови оригіналу, котра має більш вузьке значення, одиницею мови перекладу з більш широким значенням [4].

1. 목에 풀칠을 하면서 근근히 하루하루를 지냈습니다.

А сім’я Хинбу продовжувала жити в бідності і ледве-ледве зводити кінці з кінцями.

2. 심 봉사 부부는 늦게서야 예쁜 딸을 하나 낳아, 청이라 이름지었습니다 [58].

У нього і його дружини, не дивлячись на похилий вік, народилась гарна донька, яку вони назвали Чхон.

В першому прикладі ми розширили значення словосполучення “목에 풀칠”, яке дослівно перекладається “намастити клеєм горло”, тобто заклеїти собі рота, щоб не хотілось їсти. Ми перекладаємо його більше до наших реалій, тому використали вислів “зводити кінці з кінцями”. У другому прикладі ми також розширюємо значення слова “늦게서야” і перекладаємо його до наших реалій.

Заміна слідства причиною і навпаки. У процесі перекладу нерідко мають місце лексичні заміни, засновані на причинно-наслідкових зв’язках між поняттями. Так, слово або словосполучення мови оригіналу може замінюватися при перекладі словом або словосполученням мови перекладу, яке по логічним зв’язкам позначає причину дії або стану, позначеного перекладною одиницею мови оригіналу [4].

1. 원님이 나졸들에게 물었어요. 하지만, 아무도 대답하는 사람이 없었어요.

Запитав правитель своїх підданих. Але ніхто не знав.

В цьому прикладі використовуючи причинно-наслідковий зв'язок, ми замість перекладу “ніхто не відповів” можемо перекласти, як “ніхто не знав”.

Антонімічний переклад. Під цією назвою в перекладацькій літературі відома широко поширена комплексна лексико-граматична заміна, сутність якої полягає в трансформації ствердної конструкції в негативну чи навпаки, негативної в ствердну, що супроводжується заміною одного з слів перекладного речення мови оригіналу на його антонім в мові перекладу [4].

1. 아버지, 기뻐하세요.

Батьку, не сумуйте.

Дослівно слово “기뻐하세요” перекладається, як “радійте”, але воно нам не дуже підходить по контексту, то за допомогою антонімічного перекладу ми використали словосполучення “не сумуйте”.

2. 봉사님댁의 형편을 보니, 쌀 삼백석을 마련하기가 쉽지 않을 것 같은데, 그래도 할 수 있겠습니까? [58]

Дивлюсь я на ваш будинок, і щось не схоже, що ви можете легко знайти 300 сок рису, чи це не так?

Словосполучення “쉽지 않을” перекладається як “не легко”, але так в перекладі ми не можемо використати подвійне заперечення, тому ми за допомогою антонімічного перекладу використовуємо слово “легко”.

Одним із прийомів досягнення еквівалентності перекладу є особливий різновид заміни, що носить назву **компенсація**. Цей прийом застосовується в тих випадках, коли певні елементи тексту мови оригіналу з тієї чи іншої причини не мають еквівалентів в мові перекладу і не можуть бути передані його засобами; в цих випадках, щоб заповнити (“компенсувати”) семантичну втрату, викликану тим, що та чи інша одиниця мови оригіналу залишилася не перекладеною або неповністю перекладеною (не в усьому обсязі свого значення), перекладач передає ту ж саму

інформацію будь-яким іншим засобом, причому необов'язково в тому ж самому місці тексту, що і в оригіналі [4].

1. 그리고 심 봉사를 부원군으로 맞아들이고, 심 봉사에게 많은 재물과 하인들을 내려 주어 편안히 살 수 있게 해주었습니다.

Він подарував йому титул, володіння та слуг, і Сім Хаккю зміг жити в мирі та спокої.

Слово “부원군” не має прямого еквіваленту в українській мові, адже це слово пов'язано з корейською культурою, а означає воно титул, який присвоюють тестю короля і міністрам. І так як ми не можемо дослівно перекласти це слово, ми взяли слово, яке передає суть цього виразу.

2. 청은 너무 슬프고 마음이 아파 엉엉 울었습니다.

Чхон було дуже сумно, душа розривалася від печалі, і вона голосно розплакалась.

Слово “엉엉” означає звук, коли хтось плаче і так як ми не можемо при перекладі передати цей звук, ми використали слово “голосно”.

3. 이 말을 들은 청의 귀가 번쩍 띄었습니다 [58].

Почувши це Чхон зацікавилась.

Слово “번쩍” означає спалахнути і якщо перекласти дослівно вийде “відкрити яскраві вуха”, тобто вуха зацікавлено відкрились або ж нашорошувати вуха, але так як ці вирази нам не дуже підходять по контексту, ми вирішили використати більш нейтральний вираз.

Додавання – це процес перекладу під час якого часто додаються слова або фрази, яких немає у мові оригіналу. Це пов'язано з “формальним невираженням” семантичної складової вихідного слова, тобто з опущенням або упуцненням семантичних компонентів, що існують в глибокій структурі речень [4].

1. 그러데 이 부부에게는 오랫동안 아이가 없었어요.

Жили вони в мирі та злагоді, але не було у них дітей.

В оригіналі цього речення немає словосполучень про те, що вони жили в мирі та злагоді і дослівно речення перекладається, як “але у цієї пари довгий час не було

дітей”, але щоб зробити речення не таким сумним та похмурим, ми додали словосполучення, яке дуже часто використовується в наших казках.

2. 콩쥐와 아버지는 너무 슬퍼서 한없이 울었어요.

Кхончві з батьком гірко плакали від горя, що на них звалилось.

В цьому реченні для підсилення ми додали словосполучення “горе, що на них звалилось”. В оригіналі речення мова йде, що вони плакали від суму.

3. 새엄마는 팔쥐라는 여자 아이를 데리고 들어왔어요 [58].

Мачуха привела в будинок свою доньку на ім'я Пхатчві.

В цьому реченні немає згадки про те, куди мачуха привела свою доньку, тому ми додали, що саме в будинок.

Вилучення – виправдане з точки зору адекватності перекладу, передусім нормами мови перекладу, усунення в тексті перекладу тих плеонастичних або тавтологічних лексичних елементів, які за нормами мови перекладу є частинами імпліцитного смислу тексту [4]. Зрозуміло, що подібні трансформації вимагають від перекладача значної уваги, щоб у перекладі не було спотворено або зменшено обсяг оригінальної інформації. Зазначений прийом зумовлений передусім розбіжностями лексико-семантичних систем обох мов, відсутністю однослівних відповідників. Інший важливий чинник, який визначає застосування вилучення слів, – потреби контексту. У тому чи іншому контексті лексема може актуалізувати імпліцитні смисли, пов'язані з національно-культурними конотаціями, епідигматичними відношеннями між словами тощо. Це, зі свого боку, вимагає додаткового пояснення при перекладі.

1. 벼 세 가마니를 짚는 일은 한 달도 더 걸리는 아주 힘든 일이었어요.

Але стільки рису і за місяць не перебереш.

В цьому реченні ми опустили частину речення при перекладі, а конкретніше “아주 힘든 일이었어요”, що означає “дуже складна робота”. Ми вирішили, що з контексту і так зрозуміло, що перебрати три мішка рису дуже складно і тому, щоб не нагромаджувати речення, прибрати частину.

2. 벼 세 가마니가 눈 깜짝 할 사이에 쌀로 변했어요.

В одну мить вони перебрали все зерно.

В данному реченні опущена частина про три мішка рису для того, щоб уникнути тавтології, адже ми і так знаємо, про що йде мова.

3. 그리고 동네에서 모든 곳은 일을 도맡아 하면서 열심히 돈도 벌고 먹을 것을 얻어 왔지만, 항상 가난하였습니다 [58].

Він брався за будь-яку роботу і працював не покладаючи рук, але сім'я ледь зводила кінці з кінцями.

В цьому реченні опущена частина, про те, що він працював саме по сусідству, адже для контексту речення це є не дуже важлива інформація.

Висновки до Розділу 3

Проблема перекладу казок пов'язана з труднощами передачі художньої форми, стилістичних засобів тощо.

Казки різних країн мають багато спільного. Національний характер будь-якого народу являє собою цілісну систему з властивою їй ієрархією якостей, рис, що домінують в спонукань, думок і дій, в культурі, стереотипах поведінки, властивих даної нації.

При перекладі з корейської на українську мови не зберігається той порядок слів, який притаманний корейській мові, адже в корейській мові присудок завжди стоїть в кінці речення. Чого не можна сказати про українську мову, адже в українській мові більш вільний порядок слів. Тим не менш, через розбіжності порядку слів в корейській та українській мовах, нам не уникнути перестановки при перекладі.

Також при перекладі в корейському оригіналі дуже рідко використовується множина, в той час як українці навпаки використовують множину на рівні з одністю і тому при перекладі на українську мову з більшою вигодою буде використана множина.

Хоча найбільш поширеною формою є заміна іменників займенниками, але існують також випадки заміни займенника → іменником, іменника → дієсловом,

прикметника → іменником, ступені порівняння прикметників → іменниками, прикметники → прийменником+іменником, прикметники → дієсловом.

Отже, заміна корейських займенників українськими іменниками зустрічається рідше, ніж заміна корейських іменників українськими займенниками. Найімовірніше, це може бути пов'язано з тим, що в корейській мові, порівнюючи з українською, дуже рідко можна побачити займенники він, вона, вони і т.п., адже в корейській мові є спеціальні звернення до людей, які залежать від статусу і статевої приналежності співрозмовника, а також статусу та (в деяких випадках) статевої належності мовця.

Слово або словосполучення мови оригіналу може замінюватися при перекладі словом або словосполученням мови перекладу, яке по логічним зв'язкам позначає причину дії або стану, позначеного перекладною одиницею мови оригіналу

ВИСНОВКИ

Провівши дослідження, ми можемо зробити наступні висновки:

У першому розділі нами були розглянуті такі поняття як: переклад, перекладацька еквівалентність і перекладацька адекватність. Ми розглянули існуючі класифікації перекладацьких трансформацій, розроблені різними вченими.

Проаналізували різні підходи до визначення лексичних трансформацій і виділили найбільш відповідну для нашого дослідження класифікацію.

Нами було встановлено, що перекладацькі трансформації є методом досягнення семантико-структурної тотожності, не позбавляючи текст перекладу комунікативно-функціональних властивостей оригіналу. Була встановлена різниця між перекладацькою адекватністю та еквівалентністю. Нами також були розглянуті різні види класифікацій перекладацьких трансформацій, в ході чого ми вибрали оптимальну для даної роботи класифікацію. Ми розглянули деякі види граматичних і комплексних трансформацій, при цьому більш пильну увагу приділили видам лексичних трансформацій.

Також ми розглянули поняття еквівалентності і адекватності і дійшли висновку, що в нашому дослідженні під еквівалентністю ми будемо розуміти спільність текстів на одному і більше рівнях, в той час як під адекватністю загальну характеристику перекладу, що вказує на те, що переклад виконує вихідні комунікативні властивості оригіналу.

Нами були розглянуті особливості корейських казок. Вона полягає, в першу чергу, в широкому використанні тропів і фігур мови, основними з яких є порівняння, метафора, персоніфікація, метонімія, гіпербола. Переклад їх на

українську мову представляє особливу складність, оскільки створення образності в українській і корейській мовах часто не збігається в силу відмінності менталітетів і культур, і це потрібно враховувати при перекладі. Ми виявили, що в цілях досягнення емоційності і виразності тексту часто потрібно вдаватися до певних трансформацій, основними з яких є об'єднання речень, членування речень, модуляція, граматична заміна, компенсація, а також до таких перекладацьких прийомів, як опущення, додавання, переміщення.

Були розглянуті способи перекладу образотворчих слів, використання яких є однією з найбільш яскравих особливостей корейського художнього тексту. Ми відзначили, що їх переклад викликає найбільші труднощі, оскільки вони не несуть смислового навантаження, а лише надають відтінок певному образу. Ми з'ясували, що переклад їх на українську мову здійснюється або пошуком лексичного еквівалента, або використанням прийому опущення. На прикладі перекладу ми з'ясували, що часто буває необхідним при перекладі вдатися до зміни структури речення, що перекладається, відповідно до норм української мови.

Також нами було досліджено особливості перекладу народних казок з корейської мови на українську. Найчастіше нам зустрічалась перестановка, що зумовлено порядком слів, який притаманний корейській мові, адже в корейській мові присудок завжди стоїть в кінці речення. Чого не можна сказати про українську мову, так як в українській мові більш вільний порядок слів. Тим не менш, через розбіжності порядку слів в корейській та українській мовах, нам не уникнути перестановки при перекладі.

Також нам зустрілась заміна форми слова, а точніше заміна числа іменник, що зумовлено тим, що корейці зазвичай дуже рідко використовують множину, а українці навпаки використовують множину на рівні з одніною і тому при перекладі на українську мову з більшою вирогідністю буде використана множина.

Заміна частин мови теж виявилась досить поширеною, а конкретніше заміна іменника займенником. А от заміна займенника іменником була досить рідким явищем. Найімовірніше, це може бути пов'язано з тим, що в корейській мові,

порівнюючи з українською, дуже рідко можна побачити займенники він, вона, вони і т.п., адже в корейській мові є спеціальні звернення до людей, які залежать від статусу і статевої приналежності співрозмовника, а також статусу та (в деяких випадках) статевої належності мовця.

Таким чином, наведені нами деякі лексичні особливості перекладу з корейської мови на українську літературних творів дозволяють зробити наступні висновки.

1. Особлива увага повинна приділятися тлумаченню слів, що не мають аналогів в мові перекладу. Найчастіше вони несуть в собі якийсь культурологічний аспект. Однак навіть самі незначні, дрібні нюанси цього аспекту можуть вплинути на розуміння тексту-оригіналу перекладачем і передачу його сенсу.

2. На жаль, на даний момент не існує словників неперекладних слів, тому перекладач повинен сам опановувати культурологічним матеріалом, а значить, бути хорошим фахівцем у лінгвокраїнознавстві.

3. Варто відзначити також важливість звуконаслідувальних слів в корейській мові. Вони передають свої значення ледве вловимим шляхом. Звук падаючого каменю або образ вибоїстої дороги може легко створюватися в свідомості при прочитанні цих лексем на мові-оригіналі. Перенести ж це відчуття в слова іншої мови, в тому числі української, може бути вкрай скрутним. Часто через відсутність схожого звуконаслідування або через неможливість перенести в мову перекладу належний образ все речення втрачає своє особливе послання, адресоване читачеві.

Казка – це перший літературний твір з яким людина стикається і тому саме він має значний вплив на все її подальше життя. Літературна казка несе відбиток особистості автора, його своєрідного бачення світу, адже у ній відображена мудрість народу, їх традиції та звичаї, повсякденне життя. І саме тому важливо правильно передати всю самотність, красу та весь літературний талант автора і не втратити ту особливість, яку він намагався передати.

У зв'язку з цим перед перекладачем стає виклик і саме йому треба мати майстерність для того, щоб передати всю самотність автора.

У кожного автора свій стиль написання творів, і порівнюючи їх написаних ним у певний період, можна дізнатися його оригінальний стиль, а прочитавши різні твори, можна впізнати перо певного автора. І тому збереження індивідуального стилю автора та здатність викликати у читача перекладу ті самі почуття, які викликає у читачів оригінал, і є головним завданням перекладача.

АНОТАЦІЯ

이 작업의 목적은 한국의 민속 이야기를 한국어에서 우크라이나어로 번역하는 과정에서 번역상의 변형을 조사하는 것이었습니다. 번역 적절의 개념이 고려되고, 번역상의 변형은 기능적 번역 방법의 일부로 분석되고, 한국의 민속 이야기 번역의 세부 사항이 조사됩니다.

두 번째 장에서는 한국 민속 이야기 번역의 세부 사항과 한국어의 예술 텍스트 번역의 어려움에 대해 설명합니다.

세 번째 장에서는 민속 이야기 번역에서 번역상의 변형을 실제로 적용하고 여기에 사용된 분류를 보여줍니다.

이 논문의 과학적 참신성은 처음으로 한국 민화의 번역에 대한 포괄적인 분석이 수행되었으며 실제로 번역상의 변형이 어떻게 적용되는지 정의된다는 것입니다.

그리고 이를 번역상의 변형이라고 정의하고 치환, 대체, 추가, 생략 등 4가지 유형을 제시하였다. 특히 대체는 다시 단어 형태의 대체, 품사의 대체, 문장 통사 구조의 대체, 어휘적 대체(구체화, 일반화, 인과 관계에 기인한 대체, 반의어 번역, 보상 등)으로 구분하여 제시하였다.

한국어에서 우크라이나로 번역하는 과정에서 발생하는 대체의 유형 중에서 가장 광범위하게 쓰이는 유형은 명사를 대명사로 대체하는 것이라는 것이다.

이러한 현상은 한국어 대화에서 대명사를 쓰는 빈도가 많지 않으나 우크라이나어에서는 앞의 대화나 문맥에서 등장하였거나 유추가 가능한 명사 지칭어는 대명사로 대체하는 것이 일반적이기 때문이다. 또한 한국어 부사를 우크라이나어 전치사+명사 어구로 대체하는 예도 자주 등장하는데 한국어와 다른 우크라이나어의 특징적인 전치사구의 쓰임으로 볼 수 있다. 이에 비해 한국어 대명사를 우크라이나어 명사로 대체한 예는 드물게 나타난다.

그리고 한국어와 우크라이나어의 통사적 특성과 개별 문장 성분들의 특성 차이로 인해 통사 구조가 재구성되는 경우가 다수 발견된다. 이것은 한국어에서 우크라이나어로 번역하는 과정에서 한국어 술어의 특성과는 다른 우크라이나어의 술어가 가지는 통사적 특성으로 인해 문장의 통사구조가 변하게 되어 발생하는 통사

적 대체의 예라고 볼 수 있다. 또한 어휘적 대체의 예인 구체화도 찾아 볼 수 있는데 이는 한국어에 비해 우크라이나어 행위 동사가 세분화 되어 있음에 기인한다. 그리고 보상의 예는 다른 어휘적 대체의 예보다 더 많이 찾을 수 있는데, 이는 한국과 우크라이나 문화 간의 차이와 화용적 측면에서 존재하는 두 언어 간의 차이에 기인한다고 볼 수 있다. 그리고 추가와 생략의 예도 원문의 의미 손실을 최소화하고 정보전달력을 최대한으로 높이는데 활용되어졌음을 알 수 있다.

본 논문에서는 다른 나라 통번역학 학자들에 비해 상대적으로 덜 알려져 있는 우크라이나와 러시아 학자들의 번역이론을 소개한다. 물론 한국의 민속 이야기를 우크라이나어로 번역한 하나의 작품간 한러 번역사례로 삼아 분석의 대상으로 삼은 점이 아쉬움으로 남는다. 그렇지만 우크라이나 문학 작품의 한국어 번역에 비해 한국 문학 작품의 우크라이나 번역은 양적인 측면과 질적인 측면, 그 역사적인 면에서도 많은 차이가 있음이 현실이다. 그래서 우크라이나 문학 작품들은 복수의 번역자들에 의해 한국어 번역본이 여러 가지 출판되어 있어 번역 비교가 가능하지만 한국문학 작품의 우크라이나어 번역은 그렇지 못한 현실이 이러한 연구 과정상의 부족함을 낳게 했다고 생각한다.

우리는 또한 단어 형태의 대체, 즉 명사의 복수형을 대체도 맞닥뜨렸는데, 이는 한국인들이 보통 복수형을 거의 사용하지 않기 때문이다. 반대로 우크라이나 사람들은 단수만큼 자주 복수형을 사용하므로 복수형이 더 쉽게 사용될 것이다.

언어의 일부분을 대체하는 것 또한 꽤 흔한 일이었고, 더 구체적으로 명사를 대명사로 대체하는 것이 밝혀졌다. 그러나 명사에 의한 대명사의 대체는 거의 사용되지 않았다.

가장 가능성이 높은 것은, 한국어에서는 우크라이나어와 비교했을 때, 그, 그녀 등, 대명사를 보는 일이 매우 드물다는 사실 때문일 수 있는데, 한국어에서는 화자의 성별뿐만 아니라 지위와 (어떤 경우에는) 성에도 의존하는 사람들에게 특별한 호소가 있기 때문이다.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Алексеева И.С. Введение в переводоведение. – М.: Академия, 2004. – 352 с.
2. Алефиренко, Н.Ф. Современные проблемы науки о языке [Текст]: учебное пособие / Н. Ф. Алефиренко. – Москва: Флинта: Наука, 2005. - 416 с.

3. Андрієнко Т.П. Стратегії відтворення іншомовних елементів у мовленні персонажів художнього твору. – Сер.: журнал "Філологічні трактати" №4, – Суми: СумДУ, 2012. – С. 11-17.
4. Бархударов Л. С. Язык и перевод / Бархударов Л. С. – М.: Международные отношения, 1975. – 240 ст.
5. Бик І. С. Теорія і практика перекладу / І. С. Бик. – Львів: ЛНУ ім. І. Франка, – 2005. – 240 с.
6. Бреус Е.В. Основы теории и практики перевода с русского языка на английский. - М., 2000, 423 с.
7. Булыко А. Н. Большой словарь иностранных слов / А. Н. Булыко. – [изд. 2-е, испр.]. – М. : Мартин, 2007. – 704 с.
8. Виноградов В.С. Введение в переводоведение (общие и лексические вопросы) / В.С. Виноградов. – М.: Изд-во ин-та общего сред. образования РАО, 2001. – 224 с.
9. Влахов С. Непереводимое в переводе. Реалии / С. Влахов, С. Флорин // Мастерство перевода, 1969: сб. статей. — Москва: Сов. писатель, 1970. — С. 432–456.
10. Влахов С., Флорин С. Непереводимое в переводе / Влахов С., Флорин С. – М.: Международные отношения, 1980. – 340 с.
11. Воробйова І.А. Основи лінгвокраїнознавства: навчальний посібник / І. А. Воробйова. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2014. – 272 с.
12. Гак В.Г., Григорьев Б.Б. Теория и практика перевода. - М.: Интердиалект, 2000. – 456 с.
13. Гальперин И.Р. Текст как объект лингвистического исследования. - М.: Наука, 1981. – 325 с.
14. Гачечиладзе, Г. Художественный перевод и литературные взаимосвязи / Г. Гачечиладзе. – М.: Советский писатель, 1972. – 91 с.
15. Гречко, В. А. Теория языкознания [Текст]: учебное пособие / В.А. Гречко. – Москва: Высшая школа, 2003. – 375 с.

16. Гудков, Д. Б. Теория и практика межкультурной коммуникации [Текст]: курс лекций / Д. Б. Гудков. – Москва: Гнозис, 2003. – 288 с.

17. Донец П.Н. Основы общей теории межкультурной коммуникации: научный статус, понятийный аппарат, языковой и неязыковой аспекты, вопросы этики и дидактики. – Харьков: Штрих, 2001. – 386 с.

18. Эйнуллаева Е. А. Лакуны в структуре языковой личности и их заполнение в межкультурной коммуникации (На примере английского и русского языков): дис. канд. филол. наук: 10.02.20 / Эйнуллаева Екатерина Александровна – Москва, 2003. – 167 с.

19. Золян С.Т., Абрамян К.Ш. (сост.). Лингвистические аспекты теории перевода (хрестоматия). – Ереван: Лингва, 2007. – 307 с.

20. Казакова Т.А. Практические основы перевода: учеб. пособие - СПб: Союз, 2004. - 317 с.

21. Казакова Т.А. Художественный перевод. Теория и практика: учебник / Т.А. Казакова. – СПб.: ООО «Иньязиздат», 2006. – 544 с.

22. Комиссаров В.Н. Современное переводоведение. Учебное пособие / В.Н. Комиссаров. – М.: ЭТС, 2004. – 424 с.

23. Комиссаров В. Н. Теория перевода [Текст] / В. Н. Комиссаров. – М.: Высшая школа, 1990. – 250 с.

24. Концевич Л.Р. Корееведение: Избр. работы. – М.: Муравей-Гайд, 2001. – 639 с.

25. Концевич Л.Р. Проблемы транскрипции корейского языка в России и за рубежом // КорусForum. – 2002. – № 4. – С. 43–51.

26. Кочерган М. П. Загальне мовознавство: підручник для студентів філологічних спеціальностей вищих закладів освіти / М. П. Кочерган. – К., 1999. – 260с.

27. Латышев Л.К., Семенов А.Л. – Перевод: теория, практика и методика преподавания. Учеб.пособие для студ. Перевод. Фак. Высш. Учеб. Заведений. - М.: Издательский центр «Академия», 2003, – 192 с.

28. Левицкая Т.Р., Фитерман А.М. Чем вызываются лексические трансформации при переводе? // Тетради переводчика. Вып. 12. – М.: Междунар. отношения, 1975. – С. 50 – 69.

29. Ли Сок Чжу, Ли Чжу Хэн. Теория корейского языка. – Сеул: Погоса, 2007. – 486 с.

30. Марковина И. Ю. Вплив національної специфіки мови та культури на процес міжкультурного спілкування: проблеми і перспективи / І. Ю. Марковина. – М., 1983. – 257 с.

31. Матезиус В. Язык и стиль. // Пражский лингвистический кружок. – М. : Прогресс, 1967. – 444 – 524 с.

32. Медвідь Н.С. Лінгвокультуреми в українській соціально-психологічній прозі першої половини ХХ ст.: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук: спец. 10.02.01 «Українська мова» / Медвідь Наталія Сергіївна. — К., 2009. — 25 с.

33. Миньяр-Белоручев Р.К. Теория и методы перевода. – М.: Московский лицей, 1996. – 208 с.

34. Миропольська Н.Є. Мистецтво слова в структурі художньої культури учня: теорія і практика. – К., 2002. – 204с.

35. Муравьев В. Л. Лексические лакуны (на материале лексики французского и русского языков) / В. Л. Муравьев. – Владимир : Изд-во ВлГПИ, 1975. – 95 с.

36. Некряч Т.Є. Засоби збереження природності драматичного діалогу під час перекладу творів для театру (на матеріалі автоперекладів) / Т.Є. Некряч // Григорій Кочур у контексті української культури другої половини ХХ віку: матеріали Всеукр. наук. конф., 14–15 жовтня 2005. – Львів: ВЦ ЛНУ імені Івана Франка, 2007. – С. 171–178.

37. Норман, Б. Ю. Теория языка. Вводный курс [Текст]: учебное пособие / Б. Ю. Норман. - 2-е изд. – Москва: Флинта; Наука, 2008. – 296 с.

38. Ощепкова В.В. Культурологические, этнографические и типологические аспекты лингвострановедения. – М., 1995. – с. 54-55

39. Павел В. К. Лексическая номинация (На материале молдавских народных говоров) / В. К. Павел. – Кишинев: Штиинца, 1983. – 231 с.

40. Панькин В.М., Филиппов А.В. Языковые контакты: краткий словарь. – М.: «Наука», 2011. – 160 с.

41. Плещенко, Т. П. Стилистика и культура речи [Текст]: учебное пособие / Т. П. Плещенко, Н. В. Федотова, Р. Г. Чечет; ред. П. П. Шуба. – Минск: ТетраСистемс, 2001. – 544 с.

42. Рачков Г.Е. Доклад на семинаре Центра корейского языка и культуры СПбГУ, посвященный проблемам русской транскрипции корейского языка. (Конспективное изложение основного содержания) // Вестн. Центра кор. яз. и культуры. – 2005. – № 8. – С. 282–287.

43. Рецкер Я.И. О закономерных соответствиях при переводе на родной язык // Теория и методика учебного перевода, М.: Издательство Академии педагогических наук, 1950. – 34-56 с.

44. Рецкер. Я.И. Теория перевода и переводческая практика: очерки лингв. теории пер. / Я.И. Рецкер. – М.: "Международ. отношения", 1974. – 216 с.

45. Рудницька Н. М. Відлуння радянської цензури і переклад у сучасних Україні та Росії / Н. М. Рудницька // Вісник ХНУ. Серія “Романо-германська філологія. Методика викладання іноземних мов”. – 2013. – № 1051. – Випуск 73. – С. 181–186.

46. Селіванова О.О. Лінгвістична енциклопедія / О.О. Селіванова. – П.: Довкілля-К, 2011. – 844 с.

47. Семенова, М.Ю. Основы перевода текста: учебник / М.Ю. Семенова. – Ростов-н/Д.: Феникс, 2009. – 344 с.

48. Складчикова Н. В. Семантическое содержание метафоры и виды его компенсации при переводе / Н. В. Складчикова // Номинация и контекст: сб. научных трудов. – Кемерово, 1985. – С. 21-29.

49. Солодуб, Ю.П. Теория и практика художественного перевода : учеб. пособие для студ. лингв. фак. высш. учеб. заведений / Ю.П. Солодуб, Ф.Б. Альбрехт, А.Ю. Кузнецов. – М.: Издательский центр «Академия», 2005. – 304 с.

50. Сорокін Ю. А. Культурологічні та етнологічні ніші: визначення поняття та їх інтерпретація. Мовна картина світу: лінгвістичний і культурологічний аспекти / Ю. А. Сорокін. – Бійськ, 1998. – Т. 2. – 187 с.

51. Стернин И. А. Когнитивная лингвистика / И. А. Стернин. – Воронеж: АСТ, 2007. – 18 с.

52. Томахин Г. Д. Теоретические основы лингвострановедения (на материале лексических американизмов английского языка) – М., 1991. – с. 15-16.

53. Трипольская Т. А. Семантическая структура экспрессивного слова и ее лексикографическое описание (на материале эмоционально-оценочных существительных со значением лица): дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук: спец. “ Русский язык ” 10.02.01 / Татьяна Александрова Трипольская. - Новосибирск. – 226 с.

54. Федоров А. В. Основы общей теории перевода (лингвистические проблемы): Для институтов и факультетов иностр. языков. Учеб. пособие. — 5-е изд. — М.: ООО «Издательский Дом «ФИЛОЛОГИЯ ТРИ», 2002. – 416 с.

55. Федоров А. В. Язык и стиль художественного произведения [Текст] / А. В. Федоров. – М. – Л. : Гослитиздат (Ленинградское отделение), 1963. – 132 с.

56. Холодович А.А. Очерк грамматики корейского языка. – М.: Едиториал УРСС, 2010. – 320 с.

57. Чуковский К.И. Высокое искусство. Принципы художественного перевода. – СПб.: «Азбука», «Азбука-Аттикус», 2014. – 448 с.

58. Чун Ин Сун, Погадаева А.В. Самые лучшие корейские сказки / адаптация текста, перевод, словарь и упражнения. – Москва: Издательство АСТ, 2018. – 160 с.

59. Чхве Мун Джон. Рекомендації щодо усунення помилок при перекладі з російської на корейську мову (на матеріалі періодики) (кор. мовою) // Журнал інституту перекладознавства. – Сеул, 2000. – № 9. – С. 147–162.

60. Швейцер А.Д. Теория перевода: статус, проблемы, аспекты. – М.: «Наука», 1998. – 206 с.
61. Ewha Womans. University, the Institute of Language Education. Pathfinder in Korean, high intermediate student book. – Korea, 2000. – P.176.
62. Kumsung New Ace Korean-English dictionary. – Korea, 1994
63. 김명균. «번역연구: 번역비평의 충실성과 가독성을 중심으로». 파주: 한국학술정보, 2013.
64. 김태엽. «한국어 대우법», 서울 - 2007. 역락.
65. 박두운(1988) «번역에 있어서 등가의 문제», «한국프랑스학논집» 제 14 집, 19-33.
66. 심재기. «국어어휘론», 집문당. - 서울 1982. – 170.
67. 심재기. «문화적 전이로서의 번역. 문학번역에 있어서의 ‘토속적인 표현’의 번역의 문제», «번역문학» 제 5 권, 서울 - 2004. 30-40.
68. 이기문. «국어 어휘사 연구», 동아 출판사. - 서울 1992. – 103.
69. 이근희. «문화와 밀접한 상관어의 번역전략», «번역학연구», 서울 - 2003. 5-27.
70. 전미연. «불-한 번역시 발생하는 어려움», «국제회의 통역과 번역», 서울 - 2000. 133-150.
71. 조항범. <차용어>, «국어 연구 어디까지 왔나», 동아 출판사. - 서울 1990. – 172.
72. 차혜진. «영한 번역 시 발생하는 비등가 현상 연구 - 단어 차원을 중심으로», 석사학위논문, 세종대학교. 서울 - 2009.
73. 염상섭. «만세전», 서울 - 2004. 문학사상사.
74. 한만춘. «비등가어휘»: 특성과 번역의 문제점 - 이국정서어와의 상관관계를 중심으로», «노어노문학», 서울 -1998. 99-120.
75. 황석영. «무기의 그늘», 서울 - 2006: 창비.
76. 황정은. «백의 그림자», 서울 - 2011: 민음사.

ДОДАТОК 1**Трактування понять “адекватність” і “еквівалентність”**

Автор	Адекватність	Еквівалентність
-------	--------------	-----------------

Л.К. Латишев	Поняття, що використовується для позначення чогось точного, повністю відповідного [27, с. 56].	Науково-філософський термін, що позначає невиразність перекладу і оригіналу [27, с. 56].
В.Н. Комісаров	Адекватний переклад – переклад, що забезпечує прагматичні завдання перекладацького акта на максимально можливому для досягнення цієї мети рівні еквівалентності, не допускаючи порушення норм і узусу мови перекладу, дотримуючись жанрово-стилістичних вимог до текстів даного типу і відповідності конвенціональній нормі перекладу. [22, с. 246].	Максимальна спільність змісту двох різномовних текстів, що допускається відмінностями мов, на яких створені ці тексти [22, с. 51].

В.С.Виноградов	Поняття, що позначає щось цілком рівне [8, с. 18].	Збереження відносної рівності змістовної, смислової, семантичної, стилістичної і комунікативно-функціональної інформації, що міститься в оригіналі і в перекладі [8, с. 18].
Семенова М.Ю.	Відповідність вибору мовних знаків на мові перекладу того вимірювання вихідного тексту, яке обирається в якості основного орієнтиру процесу перекладу. Поняття застосовується до перекладу як до процесу [47, с. 92].	Співвідношення між вихідним і кінцевим текстом. Поняття застосовується до перекладу як до результату [47, с. 92]

А.Д. Швейцер	Відповідає на питання про те, чи відповідає переклад як процес даній комунікативній умові [60, с. 95]	Відповідає на питання про те, чи відповідає вихідний текст кінцевому [60, с. 95].
--------------	---	---